

Täysistunto

Keskiviikko 28.9.2016 klo 14.01—16.32

Täysistunto alkoi klo 14.01. Täysistunto päättyi klo 16.32.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (14.01—15.53) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (15.53—16.32).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan täydennysvaali

Vaali VAA 47/2016 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan varajäseneksi edustaja Silvia Modigin.

3. Perustuslakivaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 48/2016 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi perustuslakivaliokunnan varajäseneksi edustaja Jani Mäkelän.

4. Puolustusvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 49/2016 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi puolustusvaliokunnan varajäseneksi edustaja Jari Ronkaisen.

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Maahanmuuttovirastosta annetun lain 2 §:n ja kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain 9 ja 10 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 131/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskustelu

14.02 Sisäministeri Paula Risikko (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus esittää muutoksia lakiin Maahanmuuttovirastosta ja lakiin kansainvälistä suojelua hakevien vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta. Lain muutoksilla valtion vastaanottokeskukset yhdistettäisiin Maahanmuuttovirastoon ensi vuoden alusta alkaen.

Valtiolla on kaksi vastaanottokeskusta, toinen Joutsenossa ja toinen Oulussa. Valtion vastaanottokeskukset ovat valtion virastoiksi verrattain pieniä yksiköitä. Ne ovat muodostaneet Maahanmuuttoviraston kanssa yhden kirjanpitoyksikön vuodesta 2012 lähtien. Hallinnon yhdistämisellä katsotaan voitavan saavuttaa pidemmällä aikavälillä kustannussäästöjä.

Maahanmuuttoviraston tehtävänä on ylläpitää riittävää määrää vastaanottokeskuksia kansainvälistä suojelua hakeville kulloisiinkin hakijamääriin perustuen. Uusien vastaanottokeskusten perustaminen tapahtuu valtion määrärahojen puitteissa. Maahanmuuttovirasto ohjaa ja valvoo vastaanottotoimintaa. Maahanmuuttovirasto tarvitsee nykyisen lain mukaan aina valtuutuksen sisäministeriöltä, kun se perustaa tai lakkauttaa vastaanottokeskuksia.

Vastaanottokeskusten perustaminen ja lakkauttaminen edellyttää paikallisten olosuhteiden sekä viranomaisten ja järjestöjen tuntemusta. Siihen Maahanmuuttovirastolla on sisäministeriötä paremmat edellytykset. Hallitus katsoo, että sisäministeriön roolista valtuutuksen antajana yksittäisten keskusten perustamisessa ja lakkauttamisessa voidaan luopua. Sisäministeriö vastaa Maahanmuuttoviraston tulosehdotuksesta ja seurannasta ja sitä kautta vaikuttaa siihen, että vastaanottotoiminnan voimavarat, tavoitteet, tehokkuus ja laatu ovat tasapainossa ja toiminnassa saadaan kustannustehokkaasti aikaan halutut vaikutukset. — Kiitos.

14.04 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Ministeri Risikko ansiokkaasti jo esittelikin tätä lakiesitystä, joka todellakin sisältää kaksi merkittävää muutosta. Ensinnäkin sen, että nämä valtion vastaanottokeskukset eli Joutsenon ja Oulun valtion vastaanottokeskukset hallinnollisesti yhdistetään suoraan Maahanmuuttovirastoon. Toinen, mikä on ehkä poliittisesti vieläkin merkittävämpi muutos, on se, että jatkossa Maahanmuuttovirasto saisi päätösvalan muiden — siis myös muiden — vastaanottokeskusten perustamisesta ja lakkauttamisesta ja sisäministeriöllä ei enää tässä olisi sitten roolia.

Esiselvityshän tehtiin jo viime vaalikaudella näistä lainmuutoksista, ja vuonna 2014 jo alustavasti hahmoteltiin, että nämä muutokset todellakin olisivat järkeviä ja ne ovat osa

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

luonnollista kehitystä. Valtion vastaanottokeskukset ovat tällä hetkellä vielä valtion virastoja, ja virastoiksi ne ovat todellakin pieniä yksiköitä, ja toisaalta ne tukeutuvat jo hyvin monessa suhteessa Maahanmuuttovirastoon. Esimerkiksi ne muodostavat yhden kirjanpitoyksikön jo vuodesta 2012 lähtien, eli lähinnä valtion vastaanottokeskuksilla on henkilöstöhallintoon liittyvät tehtävät itsenäisesti hoidossa. Jonkin verran voi odottaa myös synergiaetua tämän hallinnollisen yhdistymisen jälkeen, sillä Maahanmuuttovirastollahan on näillä paikkakunnilla myös omat toimipisteet, jolloin henkilöstöä voidaan sitten mahdollisesti myös joustavammin jatkossa käyttää. On toki huomattava, että sekä Joutsenon että Oulun vastaanottokeskuksilla on ihan omat tärkeät erityistehtävät ja ne ovat vastaanotto-toiminnan osaamiskeskittymiä. Joutsenon osalta ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän osaaminen sijoittuu sinne, ja sitten Oulun osalta taas alaikäisiä turvapaikanhakijoita koskeva osaaminen, ja nämä osaamisalueet ovat edelleenkin erittäin tärkeitä koko vastaanotto-toiminnan palvelutuotannolle.

Mielestäni on hyvä, että nyt tässä laissa selkeytetään sisäministeriön ja toisaalta Maahanmuuttoviraston vastuita. Eli sisäministeriö keskittyy ikään kuin siihen strategiseen johtamiseen ja ohjaamiseen vastaanottotoiminnan osalta, ja nyt sitten jatkossa selkeästi tämä operatiivinen vastuu myös vastaanottokeskusten perustamisen tai lakkauttamisen osalta kuuluisi sitten Maahanmuuttovirastolle. Koko vastaanottotoimintahan, niin kuin viime vuonna hyvin näimme, kun tämä turvapaikanhakijoiden määrä kymmenkertaistui, vaatii erinomaista joustavuutta. Täytyy pystyä hyvin joustavasti perustamaan niitä vastaanottokeskuksia ja sitten myös sitä mukaa lakkauttamaan kun tarve vähenee.

Pidän hyvänä sitä, että ihan samalla tavalla kuin tähän turvapaikkapäätöksentekoon liittyvät päätökset ovat viranomaispäätöksiä ja ne hoidetaan siellä Maahanmuuttovirastossa, jatkossa myös sitten tämä vastaanottokeskusten perustamista ja lakkauttamista koskeva päätöksenteko tehtäisiin siellä. Tässä nimittäin on se ongelma, että kun nämä päätökset ovat sitten tulleet myös tuonne ministeriön puolelle ja siihen on liittynyt, totta kai, esimerkiksi vahvaa aluepoliittista keskustelua — milloin on vastustettu vastaanottokeskuksen perustamista, milloin taas on vastustettu sen lakkauttamista, ja ministeriössä itsekin otin useampia delegaatioita vastaan, joissa jompaa kumpaa vastustettiin — niin mielestäni se ei ole ensisijaisesti poliittisen päätöksenteon paikka vaan nimenomaan viranomaispäätös, niin kuin tässä lakiesityksessä ehdotetaan. Eli järjestelmä voi tältä osin jopa kehittyä nykyistäkin joustavammaksi.

Mutta sitten, arvoisa puhemies, yhden huolen nostan esiin tässä yhteydessä: Vastaanottokeskukset, puhutaanpa nyt sitten valtion tai muista vastaanottokeskuksista, nehan myös tuottavat sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja ympärivuorokautisesti turvapaikanhakijoille, ja tässä viime aikoina on puhuttu erityisesti mielenterveysongelmista, joita turvapaikanhakijoilla on. On puhuttu itsemurhayrityksistä ja myös sitten toteutuneista itsemurhista, ja tämä totta kai tekee aikamoisen paineen myös siellä vastaanottokeskuksissa ja varmasti koko yhteisölle luo tällä hetkellä paineita. Kun ministeri nyt on paikalla, kysyisin: millä tavalla sisäministeriössä on tähän huoleen havahduttu, millä tavalla pystytään turvaamaan myös mielenterveyspalveluiden saaminen, ja miten ministeri näkee, että tällä hetkellä pystytään vastaamaan näissä vastaanottokeskuksissa, joita on aikamoinen määrä vieläkin, tähän tarpeeseen? — Kiitos.

14.10 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies! Itse haluaisin nostaa täältä esille ikään kuin pienen asian, niin kuin se tuntuu tällaisessa hallinnollisessa ratkaisussa olevan, mutta joka mi-

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

nun mielestäni on ehkä se kaikkein isoin asia nimenomaan tässä ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän tulevaisuudessa, ja toivoisin, että valiokunta kiinnittäisi erityistä huomiota tämän asian tarkastelemiseen. Tässä hallituksen esityksessä on hyvin, hyvin kevyesti perusteltu ehkä juuri sitä osaa ja pohdittu niitä ongelmia, vaikka kuitenkin aikaisemmissa lainsäädäntövaiheissa, siis silloin kun se perustettiin, pohdittiin tosi pitkällisesti, missä ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän tulisi olla. Kansainvälisessä vertailussa, jota tässä hallituksen esityksessä ei ole tämän kohdalla, nimenomaan ongelma viranomaisen läheisyydestä on todellinen, koska ihmiskaupan uhrien hakeutuminen tai ohjautuminen auttamisjärjestelmään edellyttää suurta luottamusta, ja siellä on yleensä perustana ihan perustellustikin luottamuspulaa viranomaisten ja heidän välillään varsinkin ulkomaalaistaustaisten uhrien kohdalla. Siinä mielessä tässä tavallaan mennään nyt vielä vaikeampaan auttamisjärjestelmään.

Nyt tuolla Joutsenossa on kuitenkin rakentunut tällaista pitkäaikaista osaamista ja luottamusta, mutta nyt kun se yhdistetään lupahallintoon näin tarkasti, niin on syytä olla vähän huolissaan siitä, miten se vaikuttaa. Muutenkin käytännössä on tapahtunut niin, että Migri on tehnyt erilaisia päätöksiä ihmiskaupan tunnistamisissa kuin mitä auttamisjärjestelmä, jolle viime kaudella nimenomaan haluttiin antaa suurempi rooli ihmiskaupan uhrien tunnistamisessa, jotta heille tulisi vahvempi asema, ja sitten Migri ei olekaan antanut heille oleskelulupaa. Olemme tästä puhuneet, ja vasta tuli ulos tämä nigerialaisista ihmiskaupan uhreista kertova raportti. Joten ongelma on, että ei tunnisteta. Tällä hetkellä (Puhemies koputtaa) myöskin kansalaisjärjestöt ohjaavat hyvin heikosti auttamisjärjestelmään, ja tähän luottamusasiaan pyydän valiokuntaa kiinnittämään erityistä huomiota.

14.13 Aila Paloniemi kesk: Arvoisa puhemies! Haluan nostaa tässä keskustelussa esille syntymäkotikuntani Kyyjärven vastaanottokeskuksen ja koko kunnan erinomaiset ponnistukset kotouttamisen onnistumiseksi. Kunnassa on 70 turvapaikanhakijaa, joista valtaosa asuu kunnan omistamissa rivitaloasunnoissa — eivät siis kaikki yhdessä paikassa, vaan heillä on kaikilla omat kodit siellä. Jokaisella turvapaikanhakijalla on ystäväperhe Kyyjärvellä. Ystäväperheen kanssa tavataan säännöllisesti, jaetaan arjen askareita, tehdään pieniä remontteja ja niin edelleen. Joukko turvapaikanhakijoita on saanut työharjoittelupaikan paikallisesta betonielementtitehtaasta, ja 20 turvapaikanhakijaa on saamassa oppisopimuspaikan kyseisestä tehtaasta, ja sen jälkeen heille on luvattu vakituinen työpaikka Kyyjärvellä. Kielikoulutus on onnistunutta, lapset ovat valmistavassa opetuksessa.

Miksi kerron tämän? Siksi, että en voi ymmärtää, että Migri on nyt lopettamassa tämän erinomaisesti kotouttamisessa onnistuneen kunnan vastaanottokeskuksen. Juuri pienten kuntien ongelmahan on ollut tähän saakka se, että sinne ei ole tahdottu tai he eivät ole olleet innostuneita ottamaan oikeastaan kovinkaan paljon turvapaikanhakijoita, eikä välttämättä tällaisia tuloksia kyllä ole isommissakaan paikoissa saatu. Eli nyt kannattaisi kyllä tämmöisestä kunnasta tehdä tietynlainen pilotti ja ottaa oppia siitä, miten pienikin kunta voi onnistua asioissa, joissa näyttää siltä, että isot eivät mitenkään onnistu. Kyyjärvellä eivät lennä polttopullot, vaan siellä on otettu turvapaikanhakijat täydellisesti yhteisön jäseniksi.

14.14 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Jatkan tuosta edustaja Paloniemen ajatuksista. Meillä on tosiaan pienillä paikkakunnilla hyvin toimivia vastaanottokeskuksia. Esimerkiksi, kun viime kesänä kävin tuolla Keiteleellä, niin he olivat kovin pahoillaan sii-

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

tä, että hyvin toimiva vastaanottokeskus, jossa ei ollut minkäänlaisia ongelmia, sieltä lakkautettiin. Kävin Saarijärvellä, ja siellä on erinomaisen hyviä yritystoimintaan liittyviä pihlotti-hankkeita. Jollakin tavalla täytyisi myöskin miettiä sitä, että se keskittäminen ja suuret keskukset eivät välttämättä ole niitten ihmisten tulevaisuuden ja mahdollisen kotouttamisenkaan, siinä vaiheessa jos he saavat positiivisen päätöksen, kannalta parasta mahdollista. Tässä vaiheessa ministeriltä voisi kysyä, joko tieto näistä uusista lakkautettavista keskuksista on olemassa. Onko listaa jo tehty?

Sitten olisin halunnut ottaa esille ihmiskaupan uhrien tilanteen, siitähän on tässäkin lakimuutoksessa tai näitten vastaanottokeskusten hallinnoinnissa kysymys. Jutellessani turvapaikanhakijoitten kanssa naisissa on aika paljon niitä, jotka ovat joutuneet tuossa prosessissaan ihmiskauppiaitten kynsiin muun muassa sillä tavoin, että he ovat tulleet ensin EU:n alueelle, hakenneet turvapaikkaa esimerkiksi Italiasta ja siellä joutuneet ihmiskauppiaitten kynsiin, prostituutioon. Kun he ovat paenneet sieltä sitten Suomeen, he ovat Dublin-tapauksia, mutta aika monet näistä naisista eivät uskalla kertoa siitä, minkälaiset kohtalot heitä ovat tuolla matkan varrella kohdanneet, koska on se luulo, niin kuin monissa muissa maissa, että henkilö, joka on mukana prostituutiossa, on nimenomaan se syyllinen, vaikka hän tässä tapauksessa on ehdottomasti uhri. Siinä mielessä olisin kysynyt myös tätä ministeriltä: pystytäänkö noissa haastattelutilanteissa varmistamaan, että turvapaikanhakija tietää ja ymmärtää myöskin tämän, että jos hän on ihmiskaupan uhri, niin hän pystyy tästä kertomaan ilman, että häntä uhkaa joku syyte?

14.17 Kimmo Kivelä ps: Puhemies! Tämä esitys on monessa mielessä mitä kannatettavin ja on myös linjassa hallitusohjelman kanssa siltä osin, mitä tulee sääntelyn ja byrokratian purkamiseen. On hyvä, että Maahanmuuttovirasto päättäisi vastaanottojärjestelykeskusten perustamisesta — se tekee, joka osaa ja hallitsee kokonaisuuden. Ei ole oikea linja ollut se, että vastaanottokeskuksia on syntynyt kuin sieninä sateella ja henkitoreissaan oleva majoitusbisnes on ikään kuin saanut tekohengitystä tästä. Moniin matkailupaikkoihin, jotka ovat jo pari konkurssia tehneet ja vaihtaneet omistajia, onkin tullut vastaanottokeskus, ja sitten on ajateltu, että valtion maksaessa viulut saadaan liiketoimintaa taas kannattavaksi tai kulkemaan edes hitusen matkaa eteenpäin.

Erittäin kannatettavaa on myös tämä, että ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annettua lakia muutetaan siten, että päätöksenteko on jatkossakin erillään Maahanmuuttoviraston oleskelulupaa ja kansainvälistä suojelua koskevia hakemuksia koskevasta päätöksenteosta. (Eva Biaudet: Ei se ole muutos!) — Se ei ole muutos, mutta nimenomaan on hyvä, että se on jatkossakin näin, että nämä asiat pidetään erillään. (Eva Biaudet: Sehän ei ole muutos, että pidetään erillään!)

14.18 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys tukee kyllä asiallista maahanmuuttotoimintaa Suomessa. Olisin kysynyt ministeriltä sitä, että nyt kun Maahanmuuttovirasto saa tätä päättäntävaltaa perustamisesta ja lakkauttamisesta, niin kysytäänkö siellä sitten alueellisesti millä tavalla mielipiteitä tai kuunnellaanko alueen ihmisiä, kun varmasti mielipiteitäkin on monenlaisia tässä asiassa.

Haluaisin nostaa esille myös yksin tulevat pakolaislapset. Pohjoismaiden neuvosto käsittelee juuri eilen tätä asiaa. Olen itse hyvinvointivaliokunnan jäsen, ja tämä asia on ollut yksi meidän prioriteeteistamme valiokunnassa, ja siellä kannetaan suuresti huolta muun muassa siitä, että kadonneita, turvapaikkaa hakevia lapsia on päivä päivältä vain enem-

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

män, heitä katoaa Eurooppaan, Pohjoismaihin, ja en tiedä, ministeri, mutta oletteko saanut tietoonne, mikä on Suomen tilanne? Onko lapsia kadoksissa Suomessa? Tässä mainittiin jo Oulun vastaanottokeskus, jossa on alaikäisten toimintaa, mutta miten nyt tulevaisuudessa tähän entistään enemmän panostetaan huomiota? Kyllä kuitenkin lapsista pitää pitää huoli ja taata heidän turvallisuutensa, etteivät he joudu juurikin tämän ihmiskaupan uhreiksi. He ovat hauraita ja siinä mielessä tällaisessa vaarassa, ja kysyisin sitä teiltä. Muuten asia on ihan kannatettava.

14.20 Veera Ruoho ps: Arvoisa puhemies! Ihmiskauppaa itsekin tutkineena aihe on hyvin läheinen, ja haluan korostaa tätä kaikkien eri viranomaistahojen, kansalaisyhteiskunnan, kolmannen sektorin ja ihan tavallisten kansalaistenkin kykyä tunnistaa ihmiskaupan uhreja. Tuntuu, että jo vuosikausia on eri tahoilta sekä täällä Suomessa että muualla saanut kuulla tästä puutteesta liittyen kykyyn tunnistaa uhreja, ja totean vain, että tässä siirtolaiskriisissäkin tämä keskustelu on äärimmäisen tärkeä, ja haluaisin lainata kommodori Olavi Jantusta, jota näimme Italiassa ulkoasiainvaliokunnan matkalla. Hän sanoi, että hän ei pysty sanomaan, kumpi on pahempaa: se, että hukkuu Välimeren, vai se, mitä kaikkea matkan varrella tapahtuu ja mitä kohtaloita näille varsinkin naispuolisille ja lapsille tapahtuu.

14.21 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä edustaja Biaudet ja muutamat muut nostivat esiin tämän ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän ja Joutsenon vastaanottokeskuksen toiminnan siinä, ja sehän on todellakin erittäin tärkeää toimintaa, ja paine siihen on viime aikoina vielä kasvanut, eli asiakasmäärä valitettavasti on siellä lisääntynyt. Kävin itse ihan hiljattain siellä vierailulla ja arvostan kyllä todella sitä toimintaa ja asiantuntemusta ja osaamista, jota siellä on.

Mutta toivon nyt, että ministeri vielä tarkentaisi tämän, koska itse ymmärrän niin, että varsinaisesti lainsäädännössä ei tapahdu muutosta ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän suhteen tämän lainmuutoksen myötä, eli meillä tälläkin hetkellä, siis voimassa olevassa laissa, Maahanmuuttovirastolla on velvoite ohjata ihmiskaupan uhrien auttamisen toimeenpanoa. Ja tämä aivan sama sanamuoto on sitten siirtynyt tähän uuteenkin lakiin, eli siellä lukee myös, että Maahanmuuttoviraston tehtävänä on ihmiskaupan uhrien auttamisen toimeenpanon ohjaus. Meillä on vielä tämän lisäksi ihan oma erillinen lainsäädäntö, jolla ohjataan toimintaa ihmiskaupan uhrien auttamisessa, ja siinä on sitten ne omat valtuutukset, jotka eivät tämän lainsäädännön myötä ymmärtääkseni millään tavalla muutu, mutta korjatkoon ministeri, jos on tarvetta.

Ja sitten vielä toinen asia. Tässä edustaja Paloniemi nosti esimerkiksi tämmöisen Kyyjärven, pienen paikkakunnan, kaltaiset vastaanottokeskukset. Ministeriöhan voi jatkossa nimenomaan tulosohjauksen avulla ohjata toimintaa niin, että priorisoidaan niitä paikkakuntia, (Puhemies koputtaa) joissa on ikään kuin suotuisat olosuhteet myös vastaanottotoimintaan.

14.23 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Räsänen nosti esille, että ihan oikeasti ihmiskaupan uhrien auttamislakia ei muuteta. Mutta meillä on ollut tiettyjä ongelmia sen toteuttamisessa siinä mielessä, että on ollut luottamuspulla, että sinne ei ohjata riittävästi uhreja. Siinä on se kysymys, mitä on aikaisemminkin pohdittu, että miten se hoituu, kun tullaan liian lähelle sitä viranomaistoimintaa. Se onnistuu kuitenkin.

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

kin jotenkuten, mutta vieläkin on niin, että esimerkiksi kansalaisjärjestöt eivät ohjaa tällä hetkellä, mikä on suuri ongelma.

Lisäksi voi sanoa, että sen lisäksi, että autettavien uhrien asemaa vahvistettiin lainsäädännöllä, todellisuudessa se tulkinta on muuttunut niin, että heitä, joita on tunnistettu ihmiskaupan uhreiksi, on nyt poistettu maasta, vaikka heillä on lapsia ja muita, koska Migri ei ole antanut heille oleskelulupaa. Että siellä on tapahtunut jotain, mitä en oikein ymmärrä ja mikä ei ollut sen lain tarkoitus eikä lainsäätäjien tarkoitus minun ymmärtääkseni. Sitä kannattaa tarkastella valiokunnassa.

14.24 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tällä yhdistämishankkeella tietysti tavoitellaan säästöjä ja myös ehkä jonkinlaista sujuvuutta ja erityisesti sitä, että nämä maahanmuuttoasiat tulisivat hallintoviranomaisen peukalon alle, ja tietyllä tavalla tämä poliittinen ohjaus tässä automaattisesti vähenee. Usein, kun yrittää auttaa turvapaikanhakijoita tai ihmiskaupan uhreja, niin saldo on se, että törmää aikamoiseen viranomaismuuriin, ja huoleni tässä on nyt se, että nyt tämä muuri tällä esityksellä kasvaa entisestään.

Tämä on tärkeä asia, ja minusta on hyvä, että valiokuntakäsittelyssä huomioidaan se, että tämä kansalaisvaikuttamisen mahdollisuus Migrin toimintaan voisi jollakin tavalla lisääntyä. Lisäksi totean, että tämä esitys tietyllä tavalla myös etäännyttää tätä paikallisen tason tekemistä, kun kaukaa aletaan ohjaamaan sitä, mitä jossakin muualla tapahtuu, ilman että on käsitystä, mikä se todellinen tekemisen taso on. Olen tästä esityksestä kyllä jonkin verran huolissani, ja täällä myös edustajat Biaudet ja Räsänen käyttivät erinomaiset puheenvuorot näistä tähän liittyvistä uhista.

14.26 Ben Zyskowiec kok: Arvoisa rouva puhemies! Täällä edustaja Paloniemi ja eräät muut ovat kiinnittäneet huomiota tähän Kyyjärven vastaanottokeskuksen lakkauttamiseen. On aivan ymmärrettävää ja luonnollista, että kun turvapaikanhakijoiden määrä viime vuodesta on selvästi pienentynyt, niin silloin myös vastaanottokeskuspaikkojen tarve vastaavasti pienenee. Haluan kuitenkin sanoa sen, että mielestäni on aivan upeata, miten Kyyjärvi ja kyyjärveläiset ovat ottaneet vastaan sinne sijoitetut turvapaikanhakijat ja miten hienosti nämä turvapaikanhakijat näyttävät sopeutuneen kyyjärveläiseen ja suomalaiseen elämään. Tämä toivottavasti osoittaa kaikille kuntapäätäjille ympäri maan, että myös pienissä kunnissa maahanmuuttajien kotoutuminen onnistuu, ja se toivottavasti näkyy siinä, että näitä kuntapaikkoja tarjotaan riittävästi.

Kuten täällä todettiin, moni turvapaikanhakija on Kyyjärvellä päässyt myös työhön tai vähintään työharjoitteluun, ja on käyty esimerkiksi Helsingin Sanomien mielipidesivulla kirjoittelua, jossa yrittäjä, jolla on ollut turvapaikanhakija palveluksessaan, ei voi ymmärtää sitä, että tämä turvapaikanhakija on saanut kielteisen ratkaisun turvapaikkahakemuksensa. No, se on selvää, että silloin, kun haetaan kansainvälistä suojelua, ratkaisut tehdään kansainvälisen suojelun tarpeen valossa eivätkä sellaiset seikat kuin esimerkiksi se, että on ahkera työmies tai työnainen, voi vaikuttaa ratkaisuun. Mutta sinänsähän olisi tietysti voitto sekä turvapaikanhakijalle että Suomelle, jos tällainen ahkera, työpaikan löytänyt ihminen voisi jäädä Suomeen. Ja onkin hyvä, että hallinto- ja oikeuskäytännössä on pidetty mahdollisena, että oleskelulupaa työn perusteella tällaisessa tilanteessa voidaan hakea myös Suomesta käsin.

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

14.28 Arja Juvonen ps: Arvoisa puhemies! Jatkan vielä tuota edellistä puheenvuoroani liittyen näihin yksin tuleviin pakolaislapsiin. Mielestäni on hyvin tärkeää, että me kehitämme jatkossakin entistä enemmän parempia — mutta myös varmempia — iänmääritysmenetelmiä, kun lapsia sieltä saapuu, jotta me saamme myös ne todelliset avuntarvitsijat esiin eikä tapahdu tätä väärinkäyttöä, mitä ikävä kyllä joskus aina on, että myös täysi-ikäiset ihmiset sitten pääsevät saapumaan niin sanotusti lapsina.

Minä olisin vielä kysynyt teiltä, ministeri: Kun todellakin ollaan paljon keskusteltu tuolla Pohjoismaiden neuvostossa näistä lapsista, heidän kohtaloistaan ja siitä, että lapsia katoaa, niin millä tavalla me täällä Suomessa etsimme, jos lapsi katoaa? Etsitäänkö samalla tavalla kuin muitakin kadonneita henkilöitä, ja millainen tämä tilanne mahdollisesti on? Olisiko tässä jotakin parannettavaa? Jos lapsi katoaa, onko siitä tieto siellä keskuksessa? Tiedämmekö me, keitä kaikkia täällä on? Jokainen ylimääräinen tapaus, mitä tulee... Ja tämä viittaa juuri siihen, että on lasten seksuaalista hyväksikäyttöä, mistä on paljon puhuttu, ja monet lapset joutuvat juurikin näiden tilanteiden kohteeksi, ja se jos jokin on kamlinta, mitä maailmassa voi tapahtua: ihmiskauppa ja se, että lapsi on se kärsijä.

14.29 Simon Elo ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys on hyvä, mutta tässä yhteydessä on syytä kommentoida ylipäättään vastaanottokeskustoimintaa. Olen käynyt useammassa vastaanottokeskuksessa erityisesti täällä Etelä-Suomessa, esimerkiksi Vuosaaressa ja Kirkkonummella, ja täytyy kyllä kiittää Suomen Punaista Ristiä siitä toiminnasta, mitä he ovat vastaanottokeskusten osalta tehneet, koska ilman heidän toimintaansa ei kyllä viimevuotisesta siirtolaiskriisistä oltaisi pystytty selviytymään kuivin jaloin. Kaikissa näissä heidän keskuksissa, missä olen käynyt, toiminta on ollut hyvää ja laadukasta ja sekä asukkaat että työntekijät ovat olleet siihen tyytyväisiä.

Pääosa kritiikistä liittyykin yksityisesti hoidettuihin vastaanottokeskuksiin, mutta valitettavasti lukuisista pyynnöistä huolimatta ei edes kansanedustaja ole päässyt tutustumaan tällaisen yksityisen vastaanottokeskuksen toimintaan. Useampaan olen ollut yhteydessä, ja kaikissa eri tavoilla on kieltäydytty tutustumiskäynnistä. Tätä voi pitää omituisena, ja ehkä se kertoo jotain siitä, onko toiminta riittävän hyvällä tasolla vai ei.

Kysyisinkin arvoisalta ministeriltä: miten arvioitte muuten vastaanottokeskusten toimintaa, mihin tässä tulevaisuudessa pitäisi linjata? Itse näkisin, että se vaikuttaa ongelmalliselta, että yksityiset tahot ovat erityisesti tässä tilanteessa, kun on paljon pitänyt perustaa vastaanottokeskuksia, niin kuin edustaja Kivelä tässä sanoi, pystyneet rahallisesti hyötymään tilanteesta ja taso välttämättä ei ole ollut sillä tasolla, millä pitäisi olla. Miten tosiaan kommentoitte ministerinä tätä tilannetta?

14.31 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Itse myös pidän tätä hallituksen esitystä pääpiirteiltään oikean suuntaisena. Pidän hyvänä, että nyt selkeytetään Maahanmuuttoviraston roolia vastaanottokeskusjärjestelmän vetäjänä ja käynnistäjänä ja myös, silloin kun tarvetta ja mahdollisuus on, vastaanottokeskusten lakkauttamisten osalta.

Kysyn kuitenkin ministeriltä tästä kuntien kuulemisesta — ei pelkästään kuntien kuulemisesta vaan muun muassa Suomen Punaisen Ristin ja muiden alueen toimijoiden, niin kuin täällä aikaisemminkin on mainittu: uudistetaanko tällä lainsäädännöllä myös sitä prosessia, jolla voitaisiin varmistaa, että niin kotouttamiselle kuin kuntien ja järjestöjen tarjoamalle avulle vastaanottokeskuksissa olisi mahdollisimman hyvät ja toimivat edellytykset, jotta onnistuttaisiin siinä varsinaisessa tehtävässä eli kotouttamisessa, jos ja kun henkilö

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

saa turvapaikan Suomesta? Valiokunnan käsittelyssä asiaa tullaan kuulemaan lisää ja siinä vaiheessa myös asiaan tullaan palaamaan.

Mieluisaa oli huomata taloudellisten vaikutusten osalta, että ensisijainen tavoite hallituksella ei ole tässä asiassa saada säästöjä vaan tehokkaampaa toimintaa.

14.32 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Vielä nostaisin esille tässä, että kun valmisteluosassa kerrotaan ja luetellaan nämä, keitä tässä on kuultu, niin täältä puuttuvat juuri SPR, Amnesty ja ihmisoikeuskeskukset. Toivon, että kun tämä menee hallintovaliokuntaan, niin siellä sitten pidetään huoli, että myös näitä tahoja kuullaan, koska he ovat todella asiantuntijoita.

14.32 Maria Guzenina sd: Arvoisa puhemies! Inspiroiduin oikeastaan tuosta edustaja Zyskowiezin puheenvuorosta. Hän puhui hyvin viisaasti: meillä Suomessa on aina arvostettu uutteruutta, ja on todella hyvä, jos myöskin virallinen Suomi huomioisi tämän uutteruuden silloin, kun tänne tulee esimerkiksi turvapaikanhakijoita. Nythän tuo perheenyhdistäminen on tehty hyvinkin hankalaksi. Tämä tuloraja, 2 400, on kyllä sen verran korkea, että moni ihan tavallistakin työtä Suomessa tekevä suomalainen ei sellaisiin ansioihin pääse, ja sen vuoksi olisi hyvä, että huomioitaisiin myöskin tuo uutteruuden merkitys.

Hyvää tässä on, että nyt Maahanmuuttoviraston roolia selkeytetään, mutta edelleen on hieman auki, millä tavalla meillä näitä alaikäisiä huomioidaan, kun näitä keskuksia perustetaan. Monet heistä juurtuvat hyvinkin nopeasti, saavat sieltä ystäviä. Myöskin paikallinen väestö ottaa heihin paljon kontaktia, on tällaisia kummiperheitä, ja sitten kuitenkin vastaanottokeskuksesta heidät lähetetään jonnekin muualle Suomeen, eli he joutuvat tavallaan tämän kotiutumisen aloittamaan alusta. Tämä voi monelle nuorelle ihmiselle olla semmoinen syrjäytymisen sysäys, ja on hyvin tärkeä asia, että tämäkin tässä kokonaisuudessa huomioitaisiin.

14.34 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on keskusteltu vastaanottokeskusten perustamisesta ja lakkauttamisesta ja siitä, millä tavalla päätöksenteko siitä tulisi tehdä. Itse kyllä omasta kokemuksestani luotan hyvin vahvasti siihen perusteluun, että Maahanmuuttovirastolla on paremmat edellytykset ja parhaimmat edellytykset näitä päätöksiä tehdä, koska se tuntee parhaiten kuitenkin myös ne paikalliset olosuhteet ja viranomaisten ja järjestöjen toiminnan. Mutta ministeriöllä säilyy edelleen se Maahanmuuttoviraston tulosohjauksen rooli, jossa näitä yleisiä linjauksia, yleisiä periaatteita sitten vastaanottokeskusten perustamisesta voidaan tehdä.

Mutta näen kyllä ongelmallisena sen, että esimerkiksi vastaanottokeskuksen perustamiseen saattaa liittyä aika paljon sellaista poliittista painetta, että sitä vastustetaan jollakin paikkakunnalla, tai sitten sen lakkauttamista vastustetaan, ja ei ole hyvä, jos tämä päätös liikaa politisoituu. Mielestäni on parempi, että viranomainen sen päätöksen parhaan käytettävissä olevan tiedon pohjalta tekee.

14.35 Ben Zyskowiez kok: Arvoisa puhemies! Pyysin vielä toisen puheenvuoron, kun edellisessä tuo aika tahtoi loppua kesken. — Julkisuudessa on käyty monesti juuri yrittäjien virittämää keskustelua siitä, että he eivät voi ymmärtää, että heidän työhön tai työharjoitteluun ottamansa ahkera, tarmokas, hyvin työyhteisöön sopeutuva turvapaikanhakija ei sitten saakaan myönteistä päätöstä hakemuksensa perusteella. Tässä tilanteessa on silloin

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

käsillä tietynlainen, voisiko sanoa, väärinkäsitys. Eli kun henkilö hakee Suomesta kansainvälistä suojelua, turvapaikkaa, on selvä, että silloin hänen osaltaan ratkaisu on tehtävä nimenomaan kansainvälisen suojelun tarpeen perusteella ja tässä valossa katsotaan, onko henkilö oikeutettu turvapaikkaan tai toissijaiseen suojeluun.

Onneksi kuitenkin oikeuskäytäntö ja hallintokäytäntö on saamieni selvitysten mukaan sellainen, että vaikka pääsääntöisesti lupaa työn perusteella saada oleskella Suomessa tulee hakea lähtömaasta, niin tällaisissa edellä kuvatuissa tilanteissa, joissa henkilöllä on Suomessa työpaikka ja työnantaja ja joissa ei ole kyse mistään väärinkäytösepäilystä, mitä turvapaikkajärjestelmäämme tulee, tällaiselle henkilölle voidaan hallinto- ja oikeuskäytännössä myöntää oleskelulupa Suomeen työnteon perusteella, vaikka tuo lupa onkin haettu Suomesta käsin.

14.37 Aila Paloniemi kesk: Arvoisa puhemies! Täytyy vielä todeta tuohon edustaja Räsänen puheenvuoroon, että toki arvostan Maahanmuuttovirastoa, mutta ihan itse nyt tiedän, että kun olen ollut Maahanmuuttovirastoon tässä Kyyjärvi-asiassa jo aika päivää sitten yhteydessä — enkä minä nyt katso, että se politisoituu, jos on kiinnostunut siitä, että tällainen hyvä pilottikunta saisi elää niitten turvapaikanhakijoihinsa kanssa — niin minulle vastattiin kyllä Maahanmuuttovirastosta, että he eivät tunne paikallisia olosuhteita. Kyllä he tekevät aika kategorisin perustein myös näitä päätöksiä. He eivät nimenomaan tunne, koska heillä on kiire siellä, minä ymmärrän sen, ja paine on kova. Tämä ei valitettavasti pidä paikkaansa, Päivi. (Ben Zyskowitz: Edustaja Päivi, pitää sanoa edustaja Päivi!)

Puhemies Maria Lohela: Nyt ministeri Risikon vuoro, 3 minuuttia, olkaa hyvä.

14.38 Sisäministeri Paula Risikko: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia oikein hyvistä kysymyksistä. Nyt minä vain kuuntelen sitä, että onhan varmasti nyt ymmärretty, mitä tässä haetaan. Tässähän nimenomaan selkeytetään tätä Maahanmuuttoviraston toimintaa suhteessa ministeriöön, ja mielestäni on erittäin hyvä, että Maahanmuuttovirasto saa nyt tämän mandaatin tarkemmin näitä asioita selvittää. Vastaanottokeskusten perustaminen ja lakkauttaminen edellyttää aina paikallisten olosuhteiden, sekä viranomaisten että järjestöjen tuntemusta ja yhteistyöverkostoja, ja kyllä väitän, että siihen Maahanmuuttovirastolla on sisäministeriötä paremmat edellytykset, ja siitä syystä minä näen, että on tärkeää, että on siellä hallinnassa tämä asia. Kuitenkin tässä säilyy ministeriöllä tämä tulosohjausseuranta ja myös eräänlainen voimavarojen, tavoitteiden, tehokkuuden ja laadun tasapainotus ja toiminnassa huomioonotto ja varmistaminen, että näin juuri on. Siinä mielessä minä näen, että tämä on hallinnollinen muutos, joka helpottaa toimintaa ja päätöksentekoa.

Sanoisin tästä vastaanottokeskusten toiminnasta, että varmasti on ollut haasteita. Siinä vaiheessa, kun näitä jouduttiin perustamaan nopealla aikataululla, onhan se jo todettukin, ihan kaikki ei mennyt niin kuin olisi hyvä ollut mennä, kun nopeasti jouduttiin tekemään niitä. Niissä sopimuksissa, joita silloin jouduttiin äkillisesti tekemään, kun oli kysymys todella niin, että meillä oli väki tuossa portahilla, siitä syystä meillä on totta kai perkaamista. Nyt on otettu tietysti siitä opiksi ja pohdittu myöskin, mitä seuraavassa vaiheessa, jos tällainen tulisi. Me opimme siitä tosi paljon, ja meillä on ihan niin sanottu sisäinen tarkastus tehnyt tämän ja tehnyt toimenpidesuunnitelman, ja Migri on ottanut kyllä itsekin tästä hal-
tuun tätä asiaa, että me niistä opimme.

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

Varmasti kuntien kuulemista harjoitetaan jatkossakin, ja nyt pitää huomioida, että se on sitten sitä kotoutumisen vaikutusta ja kotoutumisvaihetta, kun on tämä päätös saatu ja hyväksytty tämä oleskelu ja saatu turvapaikka, ja sitten tietysti tämä kotouttamislainsäädännön mukainen toiminta lähtee liikkeelle, ja se on sitten tuolla TEMin puolella.

Sitten alaikäisten huomioinnista kannoitte huolta. Jos me tiedämme, että Suomeen on rekisteröitynyt alaikäinen ja häntä ei löydy mistään, niin totta kai häntä etsitään, mutta valitettavaa on, että me emme tiedä, kuinka paljon tänne on jostakin lähtenyt, koska he eivät välttämättä ole rekisteröityneet. He ovat saattaneet tulla ihmiskauppiaitten mukana tai tällaisten todella laittomien kuljettajien mukana, mikä on todella vakava juttu, mutta me emme valitettavasti niistä pysty tietämään.

Sitten tietysti väitän kyllä, että Migrissä löytyy osaamista myös ihmiskaupan uhrien auttamiseen. Meillähän ministeriryhmässä nyt ihan lähiaikoina käsitellään tätä toimenpideohjelmaa, ja me julkaisemme sen, mitä muutoksia mahdollisesti tehdään vielä tähän ihmiskaupan uhrien auttamiseen. (Puhemies koputtaa) Tällä toiminnalla ei varsinaisesti olla siihen puuttumassa, tämä on vain hallinnollinen muutos.

Sitten Kyyjärvestä tietysti olisin kehunut lisää, (Puhemies koputtaa) mutta aika loppuu.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 133/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

14.42 Sisäministeri Paula Risikko (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomeen tulevien turvapaikanhakijoiden määrä nousi selvästi vuoden 2015 aikana, jolloin syntyi tarve kehittää turvaamistoimia turvapaikkamenettelyn sujuvuuden ja kielteisen päätöksen saaneiden maasta poistamisen täytäntöönpanon turvaamiseksi. Ehdotuksen taustalla on myös edelliseen säilöön ottamista koskevaan hallituksen esitykseen kirjattu valtioneuvoston lausuma. Lausuman mukaan tavoitteena olisi jatkossa kieltää ilman huoltajaa olevien lasten säilöön ottaminen kokonaan. Lausuman johdosta tehty selvitys säilöönoton vaihtoehtoista, joka on siis meidän sisäministeriön julkaisu 35/2014, totesi, että Suomesta puuttuu useissa maissa yleisesti käytössä oleva mahdollisuus asuinpaikkaa koskevan velvoitteen asettamiseen. Selvitys ei ehdottanut kaikkien alaikäisten säilöönoton kieltämistä, sillä säilöönotto on viimesijaisena keinona tarpeellinen osa turvaamistoimien kokonaisuutena eivätkä mitkään vaihtoehdot täysin yllä sen vaikuttavuuteen. Siitä syystä tämä työryhmä ei esittänyt totaalista säilöönoton kieltämistä.

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

Hallitus esittääkin nyt, että ulkomaalaislaissa olevien turvaamistoimien keinovalikoimaan lisätään kaksi uutta turvaamistoimea. Uusilla turvaamistoimilla laajennetaan viranomaisten käytössä olevaa turvaamistoimien valikoimaa ja vähennetään tarvetta säilöön ottamiselle.

Ensimmäinen uusista turvaamistoimista koskee kaikkia turvapaikanhakijoita turvapaikkamenettelyn eri vaiheissa, ja se on tämä: Nykyisin turvapaikanhakija voi hakemuksen käsittelyn ajan asua joko vastaanottokeskuksessa tai hankkia itselleen yksityismajoituksen. Nyt ehdotettavalla asumisvelvollisuudella turvapaikanhakija voitaisiin määrätä asumaan nimetyssä vastaanottokeskuksessa. Hakijan olisi ilmoitauduttava vastaanottokeskuksessa 1—4 kertaa päivässä. Asumisvelvollisuuden tavoitteena on varmistaa turvapaikkaprosessin sujuvuus. Käytännössä tämä tarkoittaa, että turvapaikanhakija olisi näin helpommin saapuvilla hakemuksensa käsittelyä, esimerkiksi turvapaikkapuhuttelua, varten. Asumisvelvollisuuden käytön avulla voitaisiin sujuvoittaa myös kielteisten päätösten saaneiden palauttamista. Asumisvelvollisuuden määrääminen harkittaisiin aina tapauskohtaisesti. Sen tulisi olla välttämätöntä hakemuksen käsittelyn tai maasta poistamisen varmistamiseksi. Velvollisuudesta myös olisi pakottavasta henkilökohtaisesta syystä mahdollisuus tilapäisesti poiketa.

Sitten toinen uusista turvaamistoimista koskee ilman huoltajaa olevia alaikäisiä turvapaikanhakijoita, joita ollaan poistamassa maasta. Tässä hallituksen esityksessä ei ehdoteta luovuttavaksi lasten säilöön ottamisesta. Viranomaisten näkökulmasta säilöönnotolle on edelleen selkeä tarve erityisesti maasta poistamisen turvaamiseksi. Käytännössä lapsia otetaan Suomessa säilöön erittäin harvoin. Lasten säilöön ottamisen vähentämiseen pyritään kehittämällä vaihtoehtoisia turvaamistoimia. Nyt ehdotettu lapsen asumisvelvollisuus on tarkoitettu lievemmäksi vaihtoehdoksi lapsen säilöön ottamiselle mutta on ankarampi kuin jo olemassa olevat ulkomaalaislain mukaiset turvaamistoimet. Lapsen asumisvelvollisuus voitaisiin määrätä, jos lapsen säilöönnoton edellytykset täyttyvät. Velvollisuus voisi koskea vain 15 vuotta täyttänyttä lasta, joka on saanut kielteisen turvapaikkapäätöksen ja maasta poistamispäätöksen. Lapsi voitaisiin määrätä asumaan nimetyssä lapsille tarkoitettussa vastaanottokeskuksessa, pysymään sen alueella ja ilmoittautumaan siellä päivittäin. Lapsen asumisvelvollisuus kestäisi enintään kaksi viikkoa. Aikaa olisi mahdollista jatkaa enintään toisella kahden viikon ajanjaksolla, jos se on välttämätöntä maasta poistamisen turvaamiseksi. Määräämiseen sovellettaisiin säilöön ottamisen päättämisestä ja tuomioistuinkäsittelystä säädettyjä menettelyjä. Lapsi voitaisiin painavista henkilökohtaisista syistä myös vapauttaa tilapäisesti tästä velvollisuudesta. Lapsen asumisvelvollisuus uutena säilöönnotolle vaihtoehtoisena turvaamistoimena vaikuttaisi myönteisesti lapsen asemaan ja lapsen edun toteutumiseen. — Kiitos.

14.46 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys on todellakin lähtenyt liikkeelle tuosta viime vaalikauden hallituksen esityksen lausumasta, jossa edellytettiin, että sisäministeriö valmistelisi selvityksen vaihtoehtoista ulkomaalaisten säilöönnotolle. Todellakin toivon, että tämä säilyy nimenomaan ja tätä käytetään nimenomaan vaihtoehtona säilöönnotolle, eli että se kynnys pidetään riittävän korkeana sille, että tämä asumisvelvollisuus säädetään turvapaikanhakijalle. Meillähan turvapaikanhakijalla ei ole mitään yleistä asumisvelvollisuutta, eli hän voi järjestää asumisensa yksityismajoituksessa, vastaanottokeskuksessa ei ole pakko majoilla, tai vaikkapa meillä on hyviä esimerkkejä esimerkiksi kansanopistoista, joissa opiskelee turvapaikanhakijoita vastaanottokeskusten ul-

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

kopuolella. Mutta pidän kyllä niin alaikäisten kohdalla kuin sitten yleisestikin hyvänä ja inhimillisenä tätä mahdollisuutta, että tällainen erityinen asumisvelvollisuus voidaan säätää silloin kun katsotaan, että se on sopiva vaihtoehto nimenomaan säilöönnotolle.

14.48 Veera Ruoho ps: Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tarkoitus on muuttaa ulkomaalaislakia siten, että lakiin lisättäisiin säännökset asumisvelvollisuutta ja lapsen asumisvelvollisuutta koskevista uusista turvaamistoimista. Näin turvapaikkaa hakevalle henkilölle voitaisiin määrätä velvollisuus asua tietyssä vokissa ja ilmoittautua siellä läsnä olevaksi 1—4 kertaa päivässä — vai tarkoittaisikohan tämä nyt kuitenkin viikossa? Asumisvelvollisuutta voitaisiin käyttää aikuisen kohdalla keinona maasta poistamisen helpottamiseksi, koska se tarjoaa viranomaisille paremmat tiedot henkilöiden sijainnista. Esityksen tavoitteena on lisäksi vähentää säilöön ottamisen määrää ja edistää turvapaikkahakemusten käsitteilyä.

Aikuiselle tällainen asumisvelvollisuus voitaisiin määrätä kevyemmin perustein kuin nykyisin mahdollistama säilöönnotto, ja lasten kohdalla asumisvelvollisuus voitaisiin määrätä ilman huoltajaa olevalle, kansainvälistä suojelua hakeneelle 15 vuotta täyttäneelle lapselle, jonka saama maastapoistamispäätös on tullut täytäntöönpanokelpoiseksi, vain jos säilöönnoton edellytykset täyttyvät. Lapsen pitäisi tällöin pysyä vokin alueella, ja asumisvelvollisuus kestäisi enintään kaksi viikkoa. Tätäkin on mahdollista tietenkin jatkaa enintään toisella kahden viikon ajanjaksolla. Hallituksen esityksen tavoitteena on nimenomaan vähentää näiden tällaisten lasten, jotka tarvitsevat erityisiä turvaamistoimia, säilöönnoton määrää.

Näiden turvaamistoimien käytön lähtökohtana on, että aina ensin harkitaan ulkomaalaislaissa säädettyjen säilöön ottamista lievempien turvaamistoimien käyttämistä. Jos näitä turvaamistoimia ei katsota tehokkaiksi, silloin voidaan ulkomaalainen ottaa säilöön. Nyt voimaan tulevan asumisvelvoitteen tarkoitus on se, että säilöönnottoon ei tarvitsisi turvautua niin usein, ja erityisesti yksin tulleiden alaikäisten yli 15-vuotiaitten kohdalla tavoitteena on säilöön ottamisen minimointi ja korvaaminen asumisvelvoitteella. Tämä mahdollisuus kyseiseen ryhmään kuuluvien lasten säilöönnottoon halutaan kuitenkin säilyttää erityistapauksia varten.

Arvoisa puhemies! Haluaisin korostaa, että tällä esityksellä on tavoitteena vähentää kansainvälistä suojelua hakeviin kohdistettavia säilöönottoja ja hyödyntää pehmeämpiä keinoja, ja näin parannamme lasten asemaa. Kuitenkin tätä mahdollisuutta 15 vuotta täyttäneen lapsen säilöön ottamiseen on pidettävä perusteltuna esimerkiksi tilanteissa, joissa lapsi on toistuvasti syyllistynyt rikoksiin Suomessa oleskellessaan ja hänen maasta poistamistaan valmistellaan. Kyse on kuitenkin poikkeuksellisista tilanteista tällä hetkelläkin. On syytä huomata, että vuosina 2011—2012 otettiin säilöön yhteensä 4 ilman huoltajaa olevaa lasta ja vuonna 2013 heitä otettiin säilöön 10 ja vuonna 2014 vain 4. 2015 säilöön otettiin 11 ilman huoltajaa olevaa lasta, ja kuluvana vuonna elokuun loppuun mennessä ei ole otettu yhtään ilman huoltajaa olevaa lasta. Asumisvelvoitteen voimaantulo luultavasti vähentää näitä kuluja, ja näen tämän hallituksen esityksen erittäin tarpeellisena.

Itse tein turvapaikkakuulusteluja, kun se kuului vielä poliisin osalle, ja silloinkaan en muista, että koskaan olisi ollut sellaista tilannetta — ehkä hämärästi joitakin yksittäisiä — ettei olisi saapunut kuulusteluihin. Mutta näen, että siinä kaikista olennaisinta on, että jos he saavat sieltä vastaanottokeskuksista jotain rahallista tukea — tai päivärahaa tai miksikä sitä nyt ikinä kutsutaankaan, että heillä on sitten mahdollisuus ostaa niitä hygieniatuotteita

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

ynnä muuta — milloin he sen saavat. Se on se, mikä varmasti pitää ihmiset aina sitten saatavilla, oli se sitten kuulusteluista tai mistä tahansa muusta viranomaistoimenpiteestä kysymys.

14.53 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies! Elämme historiallisessa murroksessa ja osallistumme sellaisiin päätöksiin, jotka vähitellen muodostavat historiaa ja sen ajan tunnuksia, joita sitten vanhana ehkä saamme muistella toivottavasti hyvällä omallatunnolla.

Tämä hallituksen esitys on siinä mielessä jälleen mielestäni erittäin hankala, että sen lähtökohdat eivät liity yksittäisen henkilön oikeuksien suojaamiseen tai hänen vapautensa suojelemiseen vaan se nimenomaan lähtee yleisestä ilmapiiristä, peloista ja niin edelleen. Siinä mielessä tuntuu siltä, että tässä jotenkin eletään tällaista rinnakkaistodellisuutta, kun on tutustunut siihen, millä tavalla maasta poistamiset todellisuudessa tapahtuvat. Me tiedämme niistä, että mitä paremmin ihminen on valmisteltu, mitä paremmin hän on voinut järjestää asiansa, niin sitä helpommin se sujuu, myöskin se maasta lähteminen. Onkin tärkeätä, että valiokunnassa kuullaan tarkkaan yhdenvertaisuusvaltuutettua, jolla on lainpohjainen velvollisuus valvoa näitä maasta poistamisia. Haluaisin, ettei koskaan enää yhtäkään lasta viedä niin, että hän ei saa sanoa jäähyväisiä koulun luokkakavereilleen ja he ihmettelevät, että mihin hän hävisi, kuoliko hän tai mitä hänelle tapahtui. Toivon, että ei koskaan enää maasta poisteta lasta, alaikäistä lasta, jota pidetään rikollisena mutta josta ehkä myöhemmin huomataan, että hän olikin ihmiskaupan uhri. Jokainen tällainen tilanne on liikaa, ja siinä mielessä nämä ovat vakavia tilanteita.

Tähän hallituksen esitykseen ovat antaneet lausuntoja monet ihmisoikeuksia valvovat instituutiot, kuten Punainen Risti, jolla on ihan erityinen mandaatti seurata esimerkiksi säilöön otettujen ihmisten asemaa ja vierailia esimerkiksi vankiloissa ja säilöönotoissa, ja siinä mielessä ajattelen, että heidän lausuntonsa olisi erityisen painava sana tässä lain käsittelyssä, hallituksen esityksen käsittelyssä. He kiinnittävät huomiota juuri näihin perusteisiin, että tässä ei ole lainkaan arvioitu niitä vaikutuksia, miten nämä toimenpiteet vaikuttavat turvapaikanhakijoihin ja ulkomaalaisiin yleensä. He myöskin kiinnittävät toiseksi huomiota siihen, että on hyvä, että haetaan vaihtoehtoja säilöönotoille, mutta tässä hallituksen esityksessä ei ole sisällytetty varsinaisia vaihtoehtoja, vaan on esitetty uusi malli, joka on luonteeltaan lähinnä uusi turvaamistoimi, jota voidaan käyttää jo ennen kuin varsinaisen säilöönoton kriteerit, erityiset edellytykset ovat täyttyneet. Kun kynnys madaltuu, niin se tapahtuu ehkä myöskin helpommin. He kiinnittävät myös huomion siihen, että jos vastaanottokeskuksen henkilökunnalle annetaan velvollisuus valvoa rikosvastuun nojalla tätä asumis- ja ilmoittautumisvelvollisuuden noudattamista, niin he pelkäävät, että heidän työnsä näiden tehtävien hoitamisessa tulee mahdottomaksi, ja epäilevät, voivatko jatkossa hoitaa näitä asioita, koska se rikkoo heidän perustehtävänsä.

Genom den här regeringspropositionen vill regeringen igen ändra på utlänningslagen, till synes kanske en liten förändring, men det är igen en gång ett av alla de förslag som visar att man inte har människors grundläggande rättigheter som utgångspunkt, inte ens barnens. Tyvärr förbjuder regeringen inte heller nu tagande av barn i förvar såsom otaliga människorättsinstitutioner redan länge efterlyst.

Den här gången skärper regeringen kontrollen av asylsökande genom att införa lättare eller hårdare bevakning, som närmast kanske liknar hemarrest, av asylsökare som fått avslag. Asylsökande som har fått avslag på sin asylansökan kommer att måsta anmäla sig till

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

förläggningarna 1—4 gånger per dag. För barn fyllda 15 som är utan vårdnadshavare blir det kanske ännu tuffare. Man kräver att de ska vistas på förläggningens område och endast avlägsna sig från området av vägande personliga skäl. Det beskrivs i regeringens proposition som ett lindrigare alternativ till tagande i förvar av ensamkommande minderåriga, men kommer alltså inte att ersätta tagande i förvar av barn, vilket aldrig är i barnens intresse.

Jag är bestört över att man igen en gång flyr sitt ansvar när det gäller att stoppa tagande av barn i förvar, och på det viset känner jag inte annat än skam över vår tid som kan låta sådant här ske utan desto större motsättningar. Jag är orolig över att det här kommer att utgöra ytterligare ett sätt att begränsa människors frihet. Jag är orolig för att tröskeln att ta människor i förvar sänks i och med att boendeskyldigheten och anmälningsskyldigheten kommer att kunna åläggas av polisen, Migrationsverket och gränsbevakningen.

Den här propositionen borde absolut skickas tillbaka för att bedömas, för att göra en konsekvensbedömning och helt enkelt bedöma vilka följderna för människors grundläggande rättigheter är på grund av det här lagförslaget. Jag hoppas att utskottet gör ett grundligt hörande av människorättsorganisationerna. — Tack.

15.00 Simon Elo ps: Arvoisa rouva puhemies! Jatkossa kansainvälistä suojelua hakevalle ulkomaalaiselle voidaan määrätä velvoite asua määrättyssä vastaanottokeskuksessa ja ilmoittautua siellä 1—4 kertaa päivässä. Jos se on välttämätöntä maahantulon tai maassa oleskelun selvittämiseksi tai poistumisen varmistamiseksi, asumisvelvoitetta voidaan edellyttää myös tapauskohtaisessa harkinnassa. Velvoitteen tahallisesta noudattamatta jättämisestä voitaisiin tuomita sakkoon.

Arvoisa puhemies! Tällä hyvällä esityksellä varaudutaan myös mahdolliseen turvapaikanhakijoiden määrän äkilliseen kasvuun. On hyvin erilaisia ennusteita siitä, mikä on paine Eurooppaa, myös Suomea kohtaan, EU:ta kohtaan, ja siihen on syytä varautua. Hallitus panee pala palalta toimeen yhdessä päätetyn turvapaikkapoliittisen toimenpideohjelman.

Aikuiselle tämä asumisvelvoite voidaan määrätä kevyemmin perusteina kuin nykyisin mahdollistama säilöönotto. Yksin tulleiden alaikäisten eli tässä tapauksessa 15—18-vuotiaiden kohdalla tavoitteena on säilöön ottamisen minimointi ja korvaaminen asumisvelvoitteella. Mahdollinen säilöönotto on perusteltu, kuten edustaja Ruoho totesi, esimerkiksi tilanteissa, joissa lapsi on toistuvasti syyllistynyt rikoksiin Suomessa ollessaan ja hänen maasta poistamistaan valmistellaan.

Edustaja Biaudet otti esille, että hallitus ei olisi esityksessään ottanut huomioon turvapaikanhakijoihin kohdistuvaa vaikutusta tässä esityksessä. Itse näkisin kyllä toisin. Niin kuin edustaja Ruoho toi esille, niin vuosina 2011—2012 otettiin säilöön 4 ilman huoltajaa olevaa lasta, 2013 otettiin 10, vuonna 2014 vain 4 ja 2015 otettiin 11, tänä vuonna ei vielä yhtäkään. Nimenomaan tämän asumisvelvollisuuden voimaantulolla ensi tilassa olisi tarkoitus se, että se todennäköisesti vähentäisi säilöönottotarvetta alaikäisten kohdalla. Nämä luvut voisivat mennä jopa nolleen.

Joka tapauksessa on kyse poikkeuksellisesta menettelystä. Korostan sitä, että aina on kyse myös tapauskohtaisesta harkinnasta, jossa tämä on viimeinen turvaamismenettely, jos muu ei auta.

15.03 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan, että säädetään säännökset asumisvelvollisuutta ja lapsen asumisvelvollisuutta koskevista uusista turvaamistoimista. Kansainvälistä suojelua hakevalle ulkomaalaiselle voitaisiin määrätä

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

velvollisuus asua nimetyssä vastaanottokeskuksessa ja ilmoittautua siellä 1—4 kertaa vuorokaudessa, jos se on välttämätöntä maahantulon tai maassa oleskelun edellytysten selvittämiseksi tai maasta poistamisen varmistamiseksi. Lapsen asumisvelvollisuus voitaisiin määrätä säilöönoton edellytysten täyttyessä ilman huoltajaa olevalle kansainvälistä suojelua hakeneelle 15 vuotta täyttäneelle lapselle, jonka saama maastapoistamispäätös on tullut täytäntöönpanokelpoiseksi.

Ilman huoltajaa olevan lapsen säilöön ottaminen on Suomessa poikkeuksellista. Mahdollisuutta 15 vuotta täyttäneen lapsen säilöön ottamiseen on kuitenkin pidetty perusteltuina esimerkiksi tilanteissa, joissa lapsi on toistuvasti syylistynyt rikoksiin Suomessa oleskellessaan ja hänen maasta poistamistaan valmistellaan. Kuten edellä on todettu, säilöön ottaminen edellyttää aina tapauskohtaista kokonaisharkintaa, jossa kaikkia säilöönottoa lievempiä turvaamistoimia priorisoidaan. Lapsia koskevista tilanteista arvioidaan myös, olisiko lapseen kohdistettava lastensuojelullisia toimia ulkomaalaislain mukaisten turvaamistojen ohella tai sijasta. Säilöönotto ei sellaisenaan kuitenkaan ole aina lapsen edun vastaista, vaan sillä voidaan myös turvata lasta koskevan menettelyn lainmukainen ja hallittu läpivienti.

Arvoisa puhemies! Sisäministeriö sai 29 vastausta. Lausunnoissa kannatettiin pääsääntöisesti esityksen tavoitteita. Uudet hallinnolliset turvaamistoimet nähtiin yleisesti tarpeellisina. Useat lausunnonantajat muistuttivat, että säilöönoton vaihtoehtojen on oltava tosiasiallisia ja vaihtoehtoisia turvaamistoimia säilöönnotolle.

Arvoisa puhemies! Lapsen etu ja ihmiskaupalta suojelu tulee esiin seuraavalla tavalla ja seuraavaa tietä: Perustuslain 6 §:n 3 momentin mukaan lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti. Ulkomaalaislain 6 §:n mukaan lasta koskevassa päätöksenteossa on kiinnitettävä erityistä huomiota lapsen etuun sekä hänen kehitykseensä ja terveyteensä liittyviin seikkoihin. Pykälässä säädetään myös lapsen kuulemisesta ja lasta koskevien asioiden käsittelemisestä kiireellisesti. Kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrien tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain 746/2011 mukaan kyseistä lakia sovellettaessa lapsen etuun sekä tämän kehitykseen ja terveyteen liittyviin seikkoihin on aina kiinnitettävä erityistä huomiota.

Tämän halusin siksikin tässä vielä puhua, koska edellisessä esityksessä käsiteltiin paljon lapsiin liittyviä asioita.

15.06 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislakia lisäämällä siihen säännökset asumisvelvollisuutta koskevista uusista turvaamistoimista. Kansainvälistä suojelua hakevalle ulkomaalaiselle voitaisiin määrätä velvollisuus asua nimetyssä vastaanottokeskuksessa ja ilmoittautua siellä yhdestä neljään kertaan vuorokaudessa, jos se on välttämätöntä maahantulon tai maassa oleskelun edellytysten selvittämiseksi tai maasta poistamisen varmistamiseksi.

Arvoisa puhemies! Viime päivinä on kohistu yllättävänkin paljon rasismista, mutta huomattavasti vähemmälle on jäänyt pohdinta kansalaisten asiallisesti perustellun maahanmuuttokriittisyyden kasvun syistä. Merkittävin syy maahanmuuttokritiikin lisääntymiseen lienevätkin kansalaisten arkitodellisuudessa kohtaamat epäkohdat. (Eva Biaudet: Mitä sillä on tämän asian kanssa tekemistä?) Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin tutkimuksen mukaan joidenkin kansallisuuksien alttius tehdä rikoksia on moninkertainen suomalaisiin verrattuna. Ero korostuu varsinkin seksuaalirikoksissa, mutta surullinen osoitus

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

kasvaneista riskeistä on myös Otanmäessä tapahtunut suomalaismiehen tappo, (Välihuutoja) josta epäillään kahta turvapaikanhakijaa. (Eva Biaudet: Aika rasistista!)

Arvoisa puhemies! Suomi on pidettävä turvallisena maana, eikä tätä Otanmäen tappoa saa missään tapauksessa vähätellä, vaikka sitä onkin käsitelty mediassa suhteellisen vähän. Tämä hallituksen esitys on oikean suuntainen, mutta muitakin toimenpiteitä on kiirehdittävä. Erityisesti kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden hakijoiden maasta poistumista on nopeutettava. Hallitus onkin tuomassa keväällä siihen liittyvän esityksen eduskuntaan. Samassa yhteydessä on syytä tehdä myös lakimuutoksia minimipalveluita tarjoavien ja tarkasti vartioitujen palautuskeskusten perustamiseksi hallituksen viime joulukuussa hyväksymän turvapaikkapolitiittisen toimenpideohjelman mukaisesti. Tiedustelenkin sisäministeriltä nyt kantaa näihin tuleviin lisätiukennuksiin.

15.08 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni on rasististen mielipiteiden esittämistä sanoa, että joihinkin kansallisuuksiin liittyy enemmän rikollista toimintaa. Se ei päde, siinä ei ole mitään totta, ei mitään sellaisia globaaleja tutkimuksia, että johonkin kansallisuuteen liittyy enemmän rikollista toimintaa. Se on mielestäni täysin sopimatonta ja rasistista puhetta.

15.08 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hieman hämmästelen tai aika paljonkin hämmästelen tätä edustaja Biaudet'n tässä antamaa kannanottoa. Mielestäni tutkimustuloksiin vetoaminen ja niihin viittaaminen ei missään tapauksessa voi olla rasismia. Tässähän aletaan mennä jo sananvapauden ja kansanedustajan perustuslaillisten oikeuksien rajoittamisen puolelle, jos näin tulkitaan. Minä voin kyllä edustaja Biaudet'lle, jos hän välttämättä haluaa, nämä tutkimustulokset toimittaa. Nämä ovat ihan netistä kyllä saatavilla. Kuten totesin, nämä ovat Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin tekemiä tutkimuksia, ja sieltä ovat hyvin kyllä katsottavissa nämä eri kansalaisuuksien alttiudet.

15.09 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Minusta on tärkeätä puhua myöskin siitä, mitä rasismi on, ja mielestäni myöskin tässä salissa on tärkeätä joskus miettiä, mikä on rasismia ja mikä on syrjintää, mikä on ennakkoluuloja. Jos sanotaan, että tiettyihin kansallisuuksiin liittyy enemmän rikollisuutta, niin mielestäni se on rasismia. Eri asia on, jos Suomessa on erilaisia lukuja, mitä eri kansallisuudet ovat tehneet, mutta ei liity tiettyihin kansallisuuksiin, että joku tekee enemmän rikoksia. Sellaista ei voi yleistää, ja sellaista tutkimustietoa ei ole. Mielestäni se on enemmän rasistiseen mielipiteeseen pohjautuvaa kuin muuta. Tämä olisi minun mielestäni mielenkiintoista kuulla: mikä on teidän mielestänne rasismia, ja missä se raja kulkee?

15.10 Simon Elo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on sinänsä merkittävä keskustelu. Tähän määrittelyyn otti kantaa yhteiskuntafilosofiaan erikoistunut tutkijatohtori Heikki A. Kovalainen Etiikka-blogissa. Hän totesi näin, että: "Jos totean maahanmuuttajien olevan yliedustettuina esimerkiksi raiskaustilastoissa, edes tämä väite ei ole rasismia — jos se vain on totta." Eli jos tilastollisesti voidaan osoittaa, että joku väestöryhmä tällaiseen syyllistyy enemmän, niin silloin pitää miettiä, mistä ne syyt johtuvat. Ne eivät varmasti johdu siitä, mistä nämä ihmiset tulevat, vaan syyt ovat jossain muualla, mutta tällaisen toteaminen ei ole rasismia. Se olisi rasismia, jos lähtisi sanomaan, että tästä syystä kaikki tämän ryhmän ihmiset ovat jotenkin epäilyksen alla — se olisi. Mutta se, että

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

tämän tilastofaktan kertoo ja sitten miettii, mitä asialle pitäisi tehdä, ei missään tapauksessa voi olla rasismia.

Ja aivan niin kuin edustaja Savio tässä sanoi, pitää ottaa totta kai huomioon myös kansanedustajan perustuslaillinen oikeus tuoda esille täällä näkemyksiään sillä mandaatilla, minkä kansa on antanut.

15.11 Wille Rydman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kehottaisin edustaja Biaudet'ta olemaan hieman varovaisempi tämän rasistileimakirveen heiluttelussa. Toisaalta mikäpä ei edustaja Biaudet'n mielestä rasismia olisi? Sen olemme saaneet täällä kyllä jo moneen kertaan huomata.

Mitä tulee tilastoihin, niin toivoisin, että tässä salissa ei olisi sellaista ajattelua, että jos ideologia ja faktat ovat ristiriidassa keskenään, niin sen huonompi faktoille, vaan lukisimme tilastoja ihan sellaisina kuin ne lukevat.

Mutta mitä tulee itse tähän lakiesitykseen, niin sitä pidän kyllä hyvänä. Meidän turva- paikkapolitiikan kokonaisuuden kannalta on aivan keskeistä, että meidän palautuspolitiikka on uskottavaa, että myöskin meidän kielteiset päätökset asiaan kuuluvalla tavalla laite- taan täytäntöön. Ja tästä syystä pidän erittäin tärkeänä, että meillä on myöskin riittävät tur- vaamistoimenpiteiden mahdollisuudet sellaisissa tilanteissa, joissa joudumme olemaan epävarmoja, toteutetaanko tehdyt päätökset sillä tavalla kuin ne on tarkoitettu.

Puhemies Maria Lohela: Ja vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Biaudet.

15.12 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni on toki juuri ero, tässä puhuttiin hiukan eri tavalla näistä luvuista. On eri sanoa, että tiettyihin kansalli- suuksiin liittyy enemmän rikollisuutta, ja sillä haluta perustella, että kaikkiin näihin ryh- miin haluaa tiukempia säännöksiä. Ymmärsin tämän puheen niin. On sitten hiukan eri, kun jos te sitten kaunistelette ja teette siitä vähän hienompaa ja se viesti muuttuu jo vähän toi- seksi. Ja on ihan totta, että tilastoista voi kertoa, mutta jos sanoo, että tiettyihin kansalli- suuksiin liittyy enemmän rikollisuutta ja sen takia meidän täytyy tehdä tiukempaa lainsää- däntöä, niin mielestäni silloin se pohjautuu rasistiseen näkemykseen ja minun mielestäni siitä on tärkeitä keskustella. Kun me keskustelemme rasismista, niin on hyvä pohtia, mitä se on ja mitä se ei ole. Siinä mielessä kiitän siitä, että saimme mahdollisuuden keskustella tästä asiasta.

Puhemies Maria Lohela: Sitten puhujalistalle.

15.13 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Palaan vielä edelliseen kes- kusteluun sen verran, että kansallisuus tuskin on ihmisen rikollisuutta määrittävä ominai- suus. Me hyvin tiedämme, miten suomalaisista kirjoitettiin, kun suomalaiset lähtivät vaika- kapa töihin ulkomaille, mutta se on toinen keskustelu, ja siitä varmaan voitte debatoida sit- ten lisää.

Mutta varsinaiseen aiheeseen. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislakia lisäämällä siihen säännökset asumisvelvollisuudesta ja lapsen asumisvelvollisuudesta ja näihin liittyvistä turvaamistoimista. Kansainvälistä suojelua hakevalle ulkomaalaiselle siis, kuten sanottua, voitaisiin määrätä velvollisuus asua tietyssä vastaanottokeskuksessa ja ilmoittautua siellä, jos se on välttämätöntä maahantulon tai maassa oleskelun edellytysten

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

selvittämiseksi tai maasta poistumisen tai maasta poistamisen varmistamiseksi. Lapsen asumisvelvollisuus puolestaan on esityksessä tarkoitettu vaihtoehdoksi lapsen säilöön ottamiselle, ja siihen liittyen noudatettaisiin säilöön ottamista koskevia menettelyjä. Lapsen asumisvelvollisuus kestäisi enintään kaksi kahden viikon jaksoa.

Ihmisiä katoaa Euroopan turvapaikkareiteillä. Ihmisiä katoaa myös eri maissa. Ihmisiä katoaa myös turvapaikkaprosessien aikana. Niin sanottujen paperittomien ihmisten määrän kasvu yhteiskunnissa aiheuttaa monia haasteita. Kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet tai alaikäiset lapset ovat erityisen hankalassa asemassa ja alttiina vaaroille ja ongelmille.

Toimiva turvapaikkapolitiikka edellyttää myös toimivia välineitä, joiden avulla voidaan varmistaa niin maahantulon tai maassa oleskelun edellytysten riittävä selvittäminen kuin kielteisen päätöksen saaneiden osalta maasta poistaminenkin kansainvälisen oikeuden puitteissa. Asumisvelvoitekin on yhtenä välineenä ymmärrettävä, kunhan se on nimenomaan vaihtoehto säilöönnotolle, ei vaihtoehto vastaanotolle. On tärkeää, että vaihtoehtoisien turvaamistoimien osalta kynnys niihin turvautumiseen pidetään korkeana. Myös asumisvelvollisuuden osalta kyseessä on kuitenkin perusoikeuksien rajoittaminen. Siksi on hyvä, että perustuslakivaliokuntakin ottaa asiaan kantaa.

Asumisvelvollisuus on luonteeltaan selvästi ilmoittautumisvelvollisuutta vakavampi asia. Asumisvelvollisuuteen pitäisikin turvautua vasta siinä vaiheessa, jos ilmoittautumisvelvollisuutta laiminlyödään. Samalla vastaanottokeskusten työntekijöiden neutraali rooli on taattava ja olisi pidettävä nämä roolit erillään viranomaisrooleista. Ja yksilöllinen harkinta kaikissa päätöksissä olisi taattava jatkossa myös.

Säilöönottoon liittyy monia ongelmia. Erityisen arveluttavana pidän alaikäisten säilöönottoa. Siksi on tärkeää, että säilöönnotolle on mietitty vaihtoehtoja ja että niitä vaihtoehtoja myös aktiivisesti käytettäisiin suhteessa siihen säilöönottoon.

Arvoisa puhemies! Valiokunnassa esitys on nyt käsiteltävä perinpohjaisesti. Myös lapsivaikutukset on arvioitava. Niiden kanssa ei kannata leikkiä. Viesti säilöönoton ongelmista on noussut esiin laajasti, ja, kuten nähtyä, jo edellinen hallitus on ollut asiassa aktiivinen. Siksi vaihtoehtoja säilöönnotolle tarvitaan. Niiden vaihtoehtojen on oltava tietenkin käytännöllisiä, mutta toisaalta niiden on oltava myös inhimillisesti kestäviä. Kun lähdemme näistä lähtökohdista liikkeelle, arvaan, että lopputulos on hyväksyttävissä.

15.17 Kimmo Kivelä ps: Puhemies! Kyllähän yhteiskunnallisesta keskusteluilmapiiristä tulee niin surulliseksi, mikä liittyy tässä tasavallassa käytävään keskusteluun maahanmuuton ympärillä. Erilaiset ääripäät hallitsevat keskustelua, ja ei millään tavalla pyritäkään sellaiseen dialogiseen keskusteluun, että ymmärrettäisiin toisten näkökantoja ja mielipiteitä, lukkiudutaan niin syvästi mielipiteisiin.

Mutta tähän asiaan, hallituksen esitykseen: On huomattava, että tässä keskustelussa oleva pykälä sisältää sanan "voitaisiin", eli kyseessä on ennalta ehkäisevä valtuutus sellaisissa rajatapauksissa, joissa pelätään suojelua hakevan olevan vaarassa tulla siepatuksi, karkaavan tai jäävän laittomasti maahan. Alaikäinen lapsi voitaisiin myös tiettyssä vastaanottokeskuksessa ilmoittautumisvelvollisuudella ja poistumiskiellolla keskuksen alueelta velvoittaa olemaan näin. Tämä on vaihtoehto lapsen säilöön ottamiselle. Tällainen menettely on mielestäni vähemmän traumaattinen lasta ajatellen. Lapsen asumisvelvollisuus kestäisi enintään kaksi viikkoa, ja hyvä niin.

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

Mutta tässä kun määritetään velvollisuuksia, niin määritetään oikeuksia, ja hyvä niin, mutta määritetään myös sanktioita. Mikäli velvollisuutta rikotaan yleisesti, niin rikkoja voitaisiin tuomita sakkoon. Toisaalta on eri asia, miten sakkosanktio toimii käytännössä. Tähän toivoisin ministeriltä vastausta, miten tämä sakkosanktio käytännössä toimisi, mikäli kyseessä on varaton turvapaikanhakija. Onko se riittävä pelote?

15.19 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämän hallituksen esityksen pääajatus tuntuu ihan perustellulta. Asumisvelvollisuus ja lapsen asumisvelvollisuus toimina olisivat kevyempiä kuin nykyinen säilöönotto tilanteissa, joihinkin turvapaikkaprosesseissa aika ajoitin joudutaan. Ja näin, säilöönottoa lievempi toimi kun tämä on, erityisesti haluan tässä kohdassa korostaa alaikäisten asemaa: itse pidän edelleenkin hieman kyseenalaisena sitä, että lakiin kumminkin jää myös alaikäisen säilöönotto toimenä, mutta toivon edelleenkin, ja toivon entistä pontevampana, että asumisvelvollisuuden ja lapsen asumisvelvollisuuden käyttöönotto sitten näissä tapauksissa yleistyisi ja alaikäisten lasten säilöönotto siirtyisi jo historiaan.

Pidän hyvänä myös, että perustuslakivaliokunta antaa tästä asiasta hallintovaliokunnalle lausunnon, koska tietenkin kun kyseessä on myös vapauden rajoittaminen, niin tulee myös tämä laillisuusarviointi perustuslakivaliokunnan käsitellä. Ja hallintovaliokunnassa aikanaan tehdään paljonkin tarkentavia kysymyksiä vielä tähän lakiesitykseen.

15.20 Simon Elo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin edustaja Kari sanoi, tietysti perustuslakivaliokunta lausuntonsa antaa tämän esityksen perustuslainmukaisuudesta, mutta täytyy muistaa, että 15 vuotta täyttänyttä ilman huoltajaa olevaa kansainvälistä suojelua hakevaa lasta ei saa ottaa säilöön ennen kuin häntä koskeva päätös maasta poistamiseksi on tullut täytäntöönpanokelpoiseksi. Eli ei voida ottaa säilöön turvapaikkamenettelyn kestäessä, vaan vasta, kun hän on saanut jo kielteisen päätöksen ja se on tosiaan tullut sitten täytäntöönpanokelpoiseksi. Lisäksi säilöön otettu lapsi on päästettävä vapaaksi viimeistään 72 tuntia tästä säilöön ottamisesta, ja vain erityisistä syistä häntä yli-päätään voi korkeintaan 72 tuntia säilössä pitää. Eli nämä asiat on tietysti tässä myös syytä muistaa, niin että kyllä puhutaan aika, sanotaanko, rajallisesta menettelystä, ja se on hyvä niin. Mutta tosiaan perustuslakivaliokunta sitten arvioi tämän perustuslainmukaisuuden, aivan niin kuin edustaja Kari totesi.

15.21 Veera Ruoho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itsekin olisin vielä toistanut sen, että tosiaankin tätä mahdollisuutta 15 vuotta täyttäneen lapsen säilöön ottamiseen on pidetty perusteltuna näissä tilanteissa, kun on todettu lapsen syyllistyneen toistuvasti rikoksiin ja hänen maasta poistamistaan valmistellaan.

15.22 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan vastata edustaja Elolle lähinnä sen, että kun puhutaan lapsen säilöönotosta, alaikäisen lapsen säilöönotosta, niin suosittelen myös edustaja Elolle tutustumista meidän säilöönottoyksiköihin. Säilöönotto toimenpiteenä on huomattavasti vahvempi kuin mikä nyt hallituksen lakiesityksessä on kuvattu asumisvelvollisuuden toimenpiteeksi. 1—4 kertaa ilmoittautumista asumisyksikössä on toimenpiteenä huomattavasti kevyempi vapauden rajoittaminen kuin toimenpide, joka suoritetaan, voiko sanoa, suljettujen ovien takana, jos nyt ei ihan vankilaolosuhteissa mutta tietynlaisessa pidätystilassa. On todella valitettavaa, että kun meille

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

on tullut näitä turvapaikkakeskuksia, muun muassa osakeyhtiöomisteisia turvapaikkakeskuksia, niin sinne ei edustaja Elo ole päässyt tutustumaan, mutta uskon, että esimerkiksi Metsälän vastaanottokeskuksen säilöyksikköön varmasti pääsee.

15.23 Simon Elo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on myös syytä huomioda, että 2014 oli hyvä päätös: Joutsenon vastaanottoyksikössä on erityisesti tällaisille alaikäisille oleva yksikkö, jossa otetaan huomioon erityisesti näiden ihmisten tarpeet. Ja tässä täytyy muistaa, että hallituksen esityksen ajatuksena on juuri se, että vähennetään tätä säilöönototarvetta tällä asumisvelvollisuudella. Eli tämä siinä on minun mielestäni hyvänä tavoitteena, ja uskon, että nämä jo sinänsä pienet luvut, mitä Suomessa tältä osin on ollut, mitkä tulivat aikaisemmin puheenvuoroissa esille, voivat pienetä jopa nolnaan, ja se on Suomelle kunniaksi, jos näin käy, ja uskon, että tässä voimme myös opposition kanssa löytää yhteisen sävelen.

Puhemies Maria Lohela: Ja listalle takaisin.

15.24 Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Olen erityisen iloinen lasten osalta, että tässä mennään lievempään suuntaan, sillä jotenkin tuntuu julmalle se, että lapsia otetaan säilöön. Tämä asumisvelvollisuus on minun ymmärtääkseni myös monien kansalaisjärjestöjen toivomus, vaikka he olisivat varmaan menneet vieläkin pidemmälle, että saadaan tätä lasten tilannetta helpotettua. Sinne jää yhä edelleen se pieni mahdollisuus myöskin säilöönottoon, mutta pääasiassa näen, että se asumisvelvollisuus on se keino — jos tarvitaan. Mutta tässähän täytyy huomata, että niiden samojen kriteerien täytyy täytyä lasten määrittämisessä asumisvelvollisuuteen kuin nykyisessä säilöönotossa.

Tämä määräaika elikkä 2 plus 2 viikkoa on ihan ymmärrettävä. Ei missään tapauksessa automaattia, ei aikuisellekaan, ja se on aina arvioitava tilannekohtaisesti. Elikkä joka kerta erillinen arviointi, joka kerta määräaikaisuus, ja sen takia minun mielestäni on hyvä, vaikka tämä aikuisten kohdalla ei mene ihan yhtä lievään versioon kuin lasten kohdalla, että kuitenkin se pääsääntö tästä eteenpäin voi olla se asumisvelvollisuus elikkä ilmoittautuminen yhden tai useamman kerran päivässä sinne paikkaan, mikä on se varsinainen asuinpaikka. Se on kuitenkin ihan eri asia kuin olla säilössä lukittujen ovien takana koko päivä.

Jos näin me saamme tämän turvapaikanhakijoiden käsittelyjärjestyksen niin, että heidät saadaan kiinni silloin kun halutaan puhuttaa tai on ammattilaiset, jotka tulevat heitä tapamaan, tai että siinä kohtaa kun on sitten mahdollisesti maastalähtö, on tiedossa, missä paikassa he ovat olemassa, niin siihen näen tämän olevan hyvä keino.

15.26 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Säilöönoton vähentäminen on sinänsä erittäin kannatettava tavoite. Säilöönotossahan on käytännössä kyse vapaudenriistosta sellaisissa tilanteissa, joissa ihminen ei ole syyllistynyt mihinkään rikokseen. Ylivoimaisesti suurimpaan osaan säilöönottopäätöksistä Suomessakin on joku maasta poistumiseen liittyvä peruste, eli suurin osa ei liity turvapaikanhakijan tekemiin rikoksiin lainkaan.

Alaikäisten kohdalla pitäisi mielestäni kokonaan luopua säilöönotosta. Tämä lakiesitys nyt kuitenkin herättää epäilyksiä liittyen juurikin tähän tavoitteeseen vähentää säilöönottoa. Monet ihmisoikeusjärjestöt ovat esittäneet, että korvaavaksi keinoksi säilöönotolle pitäisi ottaa käyttöön ilmoittautumisvelvollisuus, joka siis on huomattavasti kevyempi menetelmä kuin tämä, mitä hallitus nyt esittää. He ovat myöskin pitkään kampanjoineet sen

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

puolesta, että Suomessa kokonaan luovutaan alaikäisten säilöönnotosta, joten haluaisin nyt kysyä ministeriltä: miksi tässä yhteydessä ei voitu pohtia sitten näitä keinoja, jos kerran tavoitteena on vain säilöönnoton vähentäminen?

Se, mikä eniten herättää epäilyksiä tässä, on juurikin se, mikä tässä monissa puheenvuoroissa on todettu, että tämä asumisvelvollisuus voidaan määrätä kevyemmin perusteiden kuin säilöönnotto tällä hetkellä. Eli haluan vielä kysyä ministeriltä myöskin: miten vältetään siitä, että tämä lakimuutos nyt johtaa siihen, että tällainen kontrolli ja ihmisten liikkumisen rajoittaminen nyt laajennetaan entistä suurempaan joukkoon?

15.27 Ilkka Kantola sd: Arvoisa puhemies! Kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneen käännättämisen toimeenpano on joskus rankkaa katsottavaa. Muutama vuosi sitten oli tilaisuus seurata tällaista toimeenpanoa lentokenttäbussin ikkunasta, kun olimme lähdessä Unkariin lentokoneella. Bussi jäi siihen odotelemaan, kun paikalle tuli poliisimaija ja siitä oltiin miestä saattamassa sitten poliisivoimin lentokoneeseen ja hän ryhtyi vastustelemaan. Tilanne loppujen lopuksi oli se, että kolme poliisimiestä istui tämän märkään asfalttiin kasvoilleen painetun miehen selässä ja hänet sitten nippusiteillä sidottiin, ja siinä vaiheessa lentokoneen kippari tuli sinne portaille ja ilmaisi, että hän ei ota tuota pakkokäännytettävää koneeseen ollenkaan mukaan, ja meille se oli tietysti hyvä merkki siitä, että voimme turvallisesti astua koneeseen.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen lakiesitys on pääosin hyvä ja tärkeä siinä mielessä, että tämä alaikäisten, 15–18-vuotiaiden, säilöönnotto tulee nyt jäämään entistään vähemmälle osalle, oikeaan suuntaan mennään. Kysyisin ministeriltä: Onko niin, että tämä kynnys ei kuitenkaan alene siinä, että kynnys asumisvelvollisuuteen määrittämiseen on yhtä korkea kuin tällä hetkellä säilöön ottamiseen? Täällä oli vähän erilaisia tulkintoja siitä, että aleneeko kynnys nyt sitten, että asumisvelvollisuus määrätään helpommin kuin se säilöönnotto.

Toinen kysymys liittyy tähän pitenemiseen: Kun säilöönnotossahan tämä määräys on kerrollaan kolme päivää ja sitten voidaan määrätä toisen kerran kolme päivää ja tässä asumisvelvollisuudessa voidaan määrätä kaksi viikkoa ja sen päälle toinen kaksi viikkoa, niin harkittiinko, että tämä asumisvelvollisuuden määräaika olisi ollut esimerkiksi viikko, siis huomattavasti lyhyempi kuin nyt tämä kaksi viikkoa? Se on kuitenkin aika suuri määrä päiviä lisää siihen, mitä on tämä kolme päivää tällä hetkellä, vaikka olosuhteet ovatkin huomattavasti helpommat.

15.29 Ben Zyskowiec kok: Arvoisa rouva puhemies! Arvoiset kansanedustajat! On täysin ymmärrettävää, että kun viime vuonna turvapaikanhakijoiden määrä ylitti kaikki aikaisemmat ennätykset ja jouduttiin Suomessa uudenlaisen tilanteen eteen, se on herättänyt Suomessa hyvin monenlaista ja ristiriitaistakin keskustelua.

Eräs juonne tässä keskustelussa, lähinnä median palstoilla, on ollut se, että Suomessa ei enää tänä päivänä annettaisi arvoa ja painoa ihmisten perusoikeuksille tai kansainvälisille ihmisoikeuksille. Eräät arvovaltaisetkin henkilöt ovat julkisuudessa lausuneet, että perus- ja ihmisoikeudet eivät enää ole muotia, ja on annettu ymmärtää, että meillä on ulkomaalaisasioihin liittyen säädetty lakeja, jotka ovat ristiriidassa perustuslakimme tuntemien perusoikeuksien tai kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteidemme kanssa. Haluan tämän johdosta sanoa, että jokainen — jokainen — ulkomaalaislain muutos tai ulkomaalaisia koskeva lainmuutos, joka viime vuosien aikana, jo ennen tätä turvapaikkakriisiä ja nyt turvapaik-

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

kakriisin aikana, on eduskunnalle annettu, on käsitelty myös eduskunnan perustuslakivaliokunnassa. Ja väite siitä, etteikö hallituksen esityksissä näissä asioissa enää kiinnitettäisi huomiota perus- ja ihmisoikeusnäkökohtiin, on totuuspohjaa vailla. Esimerkkinä mainitsen, että tässä nyt käsitellyssä olevassa esityksessä on sivulta 29 alkaen noin viisi sivua pohdiskelua ja arviointia tämän lakiesityksen suhteesta perustuslakiimme ja kansainväliin ihmisoikeussopimuksiimme. Näin on ollut asianlaita kaikkien ulkomaalaisia koskevien lainmuutosten kohdalla jo useita vuosia. Tämän tietävät hyvin esimerkiksi paikalla olevat perustuslakivaliokunnan jäsenet.

Itse muistan esityksen, jolla vastaanottopalvelut lakkautettiin niiltä ulkomaalaisilta, joilla ei enää ollut aihetta saada vastaanottopalveluja. Siinäkin hallituksen esityksessä säätämisyjärjestysperustelukohdassa todisteltiin, että vastaanottopalvelujen lakkauttaminen niiltä, joilla ei enää ole oikeutta saada vastaanottopalveluja, ei ole ristiriidassa perustuslain kanssa, koska tällainen oikeus vastaanottopalveluihin myös niille, joilla ei ole niihin tarvetta, ei ole mikään perustuslaissa turvattu oikeus. Luin sen salissa kahteen kertaan, koska se oli mielestäni niin hölmö todistelu. Tämä vain osoittaa, että nämä asiat on otettu vakavasti ja otetaan vakavasti.

Suomessahan on sellainen uniikki järjestelmä, että lakien perustuslainmukaisuuden arvioi jo säätämisvaiheessa eduskunnan perustuslakivaliokunta. Sen lisäksi meillä on perustuslain 106 §:ssä annettu tuomioistuimelle mahdollisuus arvioida lakien perustuslainmukaisuus yksittäistapauksissa. Tuo 106 § kuuluu seuraavasti: "Jos tuomioistuimen käsiteltävänä olevassa asiassa lain säännöksen soveltaminen olisi ilmeisessä ristiriidassa perustuslain kanssa, tuomioistuimen on annettava etusija perustuslain säännökselle." Tätä 106 §:ää on sekä säädettäessä että sen jälkeen vakiintuneesti tulkittu siten, että jos eduskunnan perustuslakivaliokunta on kuitenkin ottanut asiaan kannan, niin silloin laki ei voi olla ilmeisessä ristiriidassa perustuslain kanssa ja silloin tuomioistuin ei sen perustuslakivaliokunnan suorittaman harkinnan jälkeen voi harkita tämän lain perustuslainmukaisuutta.

Rouva puhemies! Nyt olemme kuitenkin ilmeisesti törmäämässä uuteen ilmiöön. Yleisradion uutisissa 29. heinäkuuta haastateltiin professori Martin Scheininä, nimenomaan liittyen näihin ulkomaalaislakien kiristykseen, ja hän lausui Yleisradion referaatin mukaan seuraavaa: "Tuomioistuimille ulospääsytie tilanteesta on arvioida tiukennusten perustuslaillisuutta, Scheinin toteaa." Toinen sitaatti: "Jos tiukennetut lainkohdat ovat perustuslain vastaisia, tuomioistuimet joutuvat sanomaan ainakin välillisesti, että eduskunta on ylittänyt harkintavaltansa suhteessa perustuslakiin." Eli vaikka tähän asti kaikki oikeusoppineet — minun käsittääkseni — ovat olleet yksituumaisia siitä, että jos eduskunnan perustuslakivaliokunta on arvioinut ja harkinnut lakiesityksen perustuslainmukaisuuden, tuomioistuin ei voi sitä asiaa uudelleen harkita, niin tässä tilanteessa näköjään Martin Scheinin on tästä täysin vallitsevasta yksituumaisesta suomalaisesta järjestelmästä näköjään eri mieltä. No, totta kai saa olla eri mieltä eri asioista, jos haluaa. Haluan vain esittää kysymyksen: onko jo tultu tilanteeseen, jossa tämän perusoikeusfundamentalistisen koulukunnan juristit kyseenalaistavat eduskunnan perustuslakivaliokunnan auktoriteetin lakien perustuslainmukaisuuden tulkitsijana, jos perustuslakivaliokunta ei aivan kaikissa tulkinnoissaan ole samaa mieltä heidän kanssaan?

Rouva puhemies! Muistutan vielä lopuksi professori Scheininin lausunnon johdosta, että jokainen viime vuosien aikana tehty ulkomaalaislain tiukennus tai muu muutos on siis käsitelty eduskunnan perustuslakivaliokunnassa.

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

15.37 **Sirkka-Liisa Anttila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Zyskowiecchia hyvin selventävästä puheenvuorosta asiassa, josta todella on ollut monenlaista kirjoittelua lehdissä, ja nimenomaan tästä näkökulmasta, minkä edustaja nosti täällä esille. Tätä tietoa pitää levittää enemmän siitä yksinkertaisesta syystä, että perustuslain mukaan perustuslakivaliokunnalle kuuluu näiden asioiden tulkinta, ja kun se siellä on tehty, niin se sitoo sen jälkeen.

15.37 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowiecz varmaan hyvinkin tietää, että ei perus- ja ihmisoikeusarviointia tehdä ainoastaan perustuslakivaliokunnassa vaan kyllähän sitä tehdään myöskin meidän tuomioistuinten toimesta kuten myöskin Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa. Valitettavasti tämä oikeudellinen prosessihan, kun puhutaan näistä ja erityisesti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimesta, on hyvin hidas, eivätkä nämä meidän oikeuslaitoksetkaan ole vielä päässeet arvioimaan oikeudellisesti tätä muuttunutta turvapaikkapoliittista linjaa Suomessa. Nyt on julkisuudessa myöskin ollut paljon puheenvuoroja, joissa todetaan, että Maahanmuuttoviraston päätöksiä ja niiden laillisuutta tullaan kokeilemaan hallinto-oikeudessa eli odotetaan vielä hallinto-oikeuden ratkaisuja, mitä tulee Maahanmuuttoviraston tämänhetkisiin laintulkintoihin. Mielestäni tämä ei ole myöskään hyvän hallintotavan mukaista.

15.38 **Ben Zyskowiecz kok:** Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin on täysin luonnollista ja täysin hyvän hallintotavan mukaista, että Suomessa kuten kaikissa muissa oikeusvaltioissa viranomaisen päätöksestä voi valittaa riippumattomaan tuomioistuimeen. Tämä ei tarkoita eikä tietystikään voi tarkoittaa, että viranomainen tekisi tarkoituksella huonoja tai lainvastaisia päätöksiä ja lähtisi siitä, että korjatkoot sitten tuomioistuimet mahdolliset virheet. Tässä valitusoikeudessa on kyse siitä, että vaikka viranomainen luonnollisesti pyrkii tulkitsemaan lakia parhaan kykynsä ja harkintansa mukaan, niin oikeusturvan kannalta jo Euroopan ihmisoikeussopimus sallii kaikille sopimusvaltioiden kansalaisille oikeuden valittaa hallintoviranomaisen ratkaisusta riippumattomaan tuomioistuimeen eli Suomen turvapaikkajärjestelmässä tänä päivänä Helsingin hallinto-oikeuteen, josta vielä voi tehdä valituslupahakemuksen korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Tämä on täysin luonnollista, eli viime kädessä demokratiassa eduskunnan säätämien lakien soveltaminen yksittäistapauksissa kuuluu riippumattomille tuomioistuimille.

Mitä sitten tulee perustuslainmukaisuuden harkintaan, edustaja Andersson, meillä on täysin vahvistunut, vakiintunut ja ymmärtääkseni yksimielisesti tai lähes yksimielisesti hyväksytty järjestelmä, jonka mukaan niissä tilanteissa, joissa eduskunnan perustuslakivaliokunta on arvioinut lakien perustuslainmukaisuuden ja eduskunta on sen mukaan sitten toiminut korjaten, tai jos ei ole tarvetta, jättäen korjaamatta, ei tuomioistuin voi enää erikseen arvioida asianomaisen lain perustuslainmukaisuutta. Jos tätä järjestelmää halutaan muuttaa, se on tietysti mahdollista, mutta nykyinen järjestelmä on tämä.

15.40 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä ei ole nyt kyse valitusoikeudesta vaan siitä, että tämä Suomen turvapaikkapoliittinen linja myöskin on muuttunut viranomaispäätösten seurauksena ja myöskin muuttuneen laintulkinnan seurauksena eli ei välttämättä edes tässä salissa tehtyjen lakimuutosten kautta, joita sitten on arvioitu myöskin perustuslakivaliokunnassa.

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

Mitä tulee Maahanmuuttoviraston päätöksiin, niin on muun muassa arvioitu, että tämä Maahanmuuttoviraston muuttunut tulkinta eri maiden turvallisuustilanteesta on merkittävästi vaikuttanut Suomen turvapaikkapoliittiseen linjaan, minkä lisäksi Maahanmuuttovirasto myöskin soveltaa tätä sisäisen paon mahdollisuutta, joka on kyllä ollut olemassa ulkomaalaislaissa aikaisemmin mutta jota ei ole käytetty ja sovellettu sellaisessa mittakaavassa kuin mitä nyt tehdään. Tätä linjanmuutosta ei ole arvioitu myöskään perustuslakivaliokunnassa, vaan nyt ilmoitetaan, että tullaan sitten näkemään ja kokeilemaan hallinto-oikeudessa, hyväksyykö oikeuslaitos tätä muuttunutta käytäntöä. Mielestäni tämä ei ole hyvää hallintotapaa.

15.42 Ilkka Kantola sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös minä haluan kiittää edustaja Zyskowiecziä, entistä perustuslakivaliokunnan puheenjohtajaa, tavasta, jolla korostitte perustuslakivaliokunnan asemaa eduskunnan työn kokonaisuudessa. On tärkeätä, että ymmärrämme, mikä perustuslakivaliokunnan tehtävä on lainsäädännön perustuslaillisuuden, perustuslainmukaisuuden, ennakoarvioinnissa ja -tarkastuksessa. Näin toimitaan.

Perustuslaki pitää huolta siitä, että meidän järjestelmämme on vakaa. Se kertoo suomalaisen yhteiskunnan arvoista. Kun perustuslakivaliokunta arvioi lainsäädäntöä perustuslain näkökulmasta, niin se omilla tulkinnoillaan sitten tietysti tulkitsee myös perustuslakia, mutta perustuslakivaliokunnan käytäntö on se, että omia tulkintoja ei kovin nopeasti muuteta vaan katsotaan, mitä samantyyppisissä asioissa on aikaisemmin lausuttu. Perustuslain lisäksi nämä perustuslakivaliokunnan aikaisemmat lausunnot ovat pohjana usein, kun uusia lausuntoja tehdään. Joissakin asioissa perustuslakivaliokunnan tulkinnat ovat saattaneet hieman ajan kuluessa muuttua, ja näin voi jatkossakin tapahtua, mutta pyritään kääntämään niitä suuntia hyvin rauhallisesti tuossa valiokunnassa, kun perustuslakia tulkitaan.

15.43 Ben Zyskowiecz kok: Arvoisa rouva puhemies! Ensin piti edustaja Anderssonille todeta, että kyllä, olette oikeassa, Suomessa voidaan valittaa yksittäistapauksissa myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen ja tietyn prosessin kautta myös EU-oikeuteen, jotka antavat meitä sitovia ratkaisuja.

Mitä sitten tulee tähän Maahanmuuttoviraston tulkintatoimintaan ja ratkaisutoimintaan, niin ensinnäkin on niin, että eduskunta muutti lakeja siltä osin, että kun meillä aikaisemmin oli tällainen humanitäärisen suojelun kategoria, jota ei ollut muissa maissa, niin tämä humanitäärisen suojelun kategoria poistettiin eduskunnan säätämällä lailla, joka lainmuutos on vaikuttanut tietysti yksittäistapauksissa. Itse asiassa minä luulin silloin, että se ei juurikaan vaikuttaisi, mutta ilmeisesti nämä monet irakilaiset turvapaikanhakijat ovat olleet tilanteessa, jossa he olisivat voineet saada myönteisen ratkaisun aikaisemmassa humanitäärisen suojelun kategoriassa, mutta kun sitä ei enää meidän lakimme tunne, niin silloin on tietysti arvioitu heidän hakemustaan voimassa olevan lain mukaan, joka tuntee siis vain turvapaikan ja toissijaisen suojelun.

Edustaja Andersson, minä uskon, että Maahanmuuttovirasto, niin kuin kaikki muutkin meidän virastot ja laitokset ja viranomaiset, jotka jatkuvasti jokapäiväisessä toiminnassaan joutuvat lakeja soveltamaan, tässä työssään tekee parhaansa ja pyrkii lakeja soveltamaan siten kuin eduskunta on ne säätänyt ja tarkoittanut. Se on sitten aivan eri asia, että oikeusvaltioon kuuluu, että viranomaisten päätöksistä voi valittaa tuomioistuimeen ja silloin tuomioistuin lopullisesti ratkaisee asian.

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

15.45 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olen yksi niistä, jotka olivat huolissaan tästä humanitaarisen suojelun kategorian poistosta. Muistan, kuinka silloin edustaja Zyskowiec täällä puhui siitä lakimuutoksena, jota kukaan ei voi vastustaa, koska se ei tule vaikuttamaan mihinkään. Toisin kävi, ja se on vaikuttanut turvapaikanhakijoiden mahdollisuuksiin saada kansainvälistä suojelua Suomesta. Mutta se ei ole ainoa asia, joka on muuttunut, vaan kyllä myöskin näillä Maahanmuuttoviraston uusilla turvallisuuslinjauksilla ja tällä sisäisen paon soveltamisen muutoksella on ollut vaikutusta myöskin tähän yleiseen turvapaikkapoliittiseen linjaan. Ja ne ovat muutoksia, jotka ovat tapahtuneet meidän viranomaisen toiminnassa: niitä ei ole käsitelty täällä salissa eikä myöskään arvioitu perustuslakivaliokunnassa. Itse olen huolissani siitä, että tämä muuttunut turvallisuustulkinta yhdistettynä tähän tapaan soveltaa tätä sisäisen paon mahdollisuutta johtaa tilanteeseen, jossa käytännössä johdonmukaisesti kierretään palautuskieltoa, joka on ollut sekä kansainvälisessä pakolais- että ihmisoikeuslainsäädännössä erittäin keskeinen turvapaikkapoliittinen periaate.

15.46 **Ben Zyskowiec kok:** Arvoisa rouva puhemies! Todellakin, kuten edustaja Andersson muisteli, silloin kun poistettiin humanitaarisen suojelun kategoria meidän lainsäädännöstämme, niin luulin, että se ei kovin monta tilannetta koske, ja tämä luuloni perustui siihen, että aikaisempina vuosina erittäin harva oli saanut kansainvälistä suojelua nimenomaan tämän humanitaarisen suojelun kategorian perusteella. No tässä kävi niin, että luuloni oli väärä, ja meidän tiedämme, että luulo ei ole tiedon väärä. Eli näiden irakilaisten kohdalla ymmärtääkseni on käynyt siten, että tämän aiemman lainsäädännön tuntemaan humanitaarisen suojelun kategorian perusteella he olisivat voineet saada myönteisen päätöksen sellaisessa tilanteessa, jossa nykyisen lain tuntema turvapaikan tai toissijaisen suojelun tarve ei heidän kohdallaan toteudu.

Mitä tulee sitten tähän sisäisen paon mahdollisuuteen: Hallitus on erilaisissa linjauksissa korostanut sitä, että Suomen hallintokäytännön pitäisi pyrkiä olemaan linjassa lähinnä Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden hallintokäytännön kanssa siltä osin kuin lainsäädännöstä ei muuta johdu. Ymmärtääkseni tämä vertailu juuri Ruotsin ja eräiden muiden maiden käytäntöihin vastaavissa tilanteissa, vastaavien maiden kohdalla ja vastaavien säädösten osalta on johtanut siihen, että tätä sisäisen paon mahdollisuutta on pidetty esillä enemmän kuin joissakin aiemmissa tilanteissa.

Puhemies Maria Lohela: Tähän väliin nyt ministeri Risikon puheenvuoro, 3 minuuttia.

15.48 **Sisäministeri Paula Risikko:** Arvoisa rouva puhemies! Ihan lyhyesti vain totean: Täällä on oikeastansa käyty tästä asiasta hyvin ansiokas keskustelu ja eräällä lailla myöskin käyty läpi tuota perustuslaillisuutta, enkä lähde sitä nyt toistamaan, koska tuolla hallituksen esityksessähän on hyvin paljon siitä. Minä vain ihan yleisellä tasolla totean tästä, että tämä työhän lähti aikoinansa käyntiin siitä, kun edellisessä hallituksen esityksessä, joka koski siis säilöön ottamista, oli valtioneuvoston lausuma ja lausuman mukaan tavoitteena olisi jatkossa kieltää ilman huoltajaa olevien lasten säilöön ottaminen kokonaan. No sitten kun tehtiin tätä selvitystä, että onko se mahdollista — tästä löytyy ihan sisäministeriön julkaisu 35/2014 — todettiin, että tätä ei pystytäkään ja ei voida täysin poistaa, vaikka tällainen lausuma olisikin, ja todettiin myös, että Suomesta puuttuu useissa maissa yleisesti käytössä oleva mahdollisuus asuinpaikkaa koskevan velvoitteen asettamiseen.

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

Nyt me olemme sen tehneet, ja minun mielestäni — jos ajattelee sitä, kun minäkin aina kun minulle tuodaan joku esitys, että tällainen on meneillänsä, kyllä tarkkaan katson sen, että onko tässä järkeä — tässä on järkeä, koska nimenomaan on syntynyt tarve kehittää näitä uusia turvaamistoimia ja tässä on luotu vaihtoehtoja tälle säilöönotolle. Ja kun oikein käy läpi tätä tarkasti, että mitä tässä lähdetään tekemään ja mitä voi tehdä, niin minun mielestäni tämä on nimenomaan parannus tähän nykytilaan. Sitten kun tässä vielä on tarkkaan lasten kohdalla tämä käräjäoikeudenkin vahvistaminen ja tässä on mietitty tosi tarkkaan.

Täällä kysyttiin myöskin näistä viikkomääristä ja niin edelleen: Kyllä niitäkin on pohdittu, ja varmasti sitten kun kuulette valiokunnissa, esittelijä sitten kertoo näistä erilaisista vaihtoehdoista ja perustelee näitä päätöksiä.

Sitten tietysti, onko näitä vaihtoehtoja käsitelty, mistä edustaja Andersson kysyi: Kyllä, esimerkiksi täällä Selvityksessä säilöönoton vaihtoehdoista on myöskin sitten käsitelty näitä vaihtoehtoja. Nyt ollaan päädytty tähän, ja mielestäni ne ovat perusteltuja. Tärkeää on nyt kuitenkin muistaa sitten se, että oli mikä tahansa tilanne, aina katsotaan sen lapsen etu. Laki vaatii sitä.

15.51 Lea Mäkipää ps: Arvoisa puhemies! Olen kuunnellut tätä keskustelua, ja on puhuttu näistä säilöönotoista. Nythän on tarkoitus, että näitä säilöönottoja vähennetään. Esimerkiksi viime vuonna oli säilöönottoja noin tuhat. Kuten ministerikin sanoi, tarkoituksena on, että voidaan määrätä asumaan nimetyssä vastaanottokeskuksessa ja ilmoittautumaan siellä 1—4 kertaa vuorokaudessa, ja onhan tämä paljon pehmeämpikin vaihtoehto.

Tiedetään, että meidän turvapaikanhakijamme ovat vähentyneet ja entisestään vähentyneet. Sain juuri tuossa tiedon, kun käsiteltiin edellistä lakiesitystä, että Maahanmuuttovirasto voi sitten määrätä, missä näitä turvapaikanhakijoita on. Nyt ensi kevääseen mennessä vähentyy yli 7 000:lla, ja näitä vastaanottokeskuksia, meidänkin kunta mukaan lukien, loppuu kevääseen mennessä. Nyt tavallansa pystytään sitten kontrolloimaan paremmin, kun niitä vastaanottokeskuksia tulee tänne suppeammalle eikä niitä enää ole ympäri maan niin, että niitä on ollut vaikea hallita. Sitten kun tulee näitä kielteisiä turvapaikkapäätöksiä, niin mielestäni tämä on ihan oikea ratkaisu, että Maahanmuuttovirasto on lopettanut nyt tämänkin päätöksen mukaan reilut 2 000 henkilöpaikkaa eri puolilta Suomea.

Kaiken kaikkiaan minun mielestäni tämä esitys on semmoinen pehmeämpi. Mitä lapsiin tulee, niin kyllä me lähdemme siitä, niin kuin työasiainvaliokunnassakin puhuttiin näistä ihmiskaupoista sun muista säilöönotoista, että se on se vihonviimeinen asia, että varmaan näin tulee tapahtumaankin, ettei niitä lapsia, jotka yksinänsä tänne tulevat, sinne säilöön oteta. Minä uskon, että kannattaa näihinkin ministerin toimenpiteisiin luottaa.

15.53 Ben Zyskowitz kok: Arvoisa rouva puhemies! Aivan lopuksi haluan kiinnittää yhteen asiaan huomiota. Eduskunta siis poisti meidän turvapaikkalainsäädännöstämme niin sanotun humanitäärisen suojelun kategorian. Meillä oli aikaisemmin varsinainen turvapaikka niille, jotka täyttävät pakolaismääritelmän. Sitten oli niin sanottu toissijainen suojelu niille, joita ei voida palauttaa, koska siellä odottaisi epäinhimillinen kohtelu. Sitten kolmanneksi oli niin sanottu humanitäärisen suojelu niille, jotka saivat oleskeluluvan kansainvälisen suojelun perusteella sillä perusteella, että heidän lähtömaassaan olosuhteet olivat yleisesti sellaisia, että sinne ei katsottu voitavan ketään palauttaa.

Sen jälkeen kun tämä humanitäärisen suojelun kategoria on poistettu, niin mediassa ja ehkä joidenkin poliitikkojenkin puheissa on sanottu, että Suomi ei enää anna kansainvälis-

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

tä suojelua humanitäärisin perustein. No tähän on täysin väärä ilmaisu. Koko kansainvälinen suojelu, koko turvapaikkapolitiikka on humanitäärisin perustein tapahtuvaa toimintaa, ja koko turvapaikkojen myöntäminen, toissijaisen suojelun myöntäminen on siis humanitääristä toimintaa, ja tässä annetaan humanitäärisin perustein ihmisille kansainvälistä suojelua Suomessa. Toivoisin, että jatkossa ei median piirissä eikä poliitikkojen piirissä annettaisi suurelle yleisölle väärää käsitystä väittämällä, että Suomi ei enää humanitäärisin perustein anna kansainvälistä suojelua.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 141/2016 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi verotusmenettelystä annetun lain sekä hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla ja direktiivin 77/799/ETY kumoamisesta annetun neuvoston direktiivin lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja direktiivin soveltamisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 142/2016 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu

15.55 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva hallituksen esitys edellyttää monikansallisia suuryrityksiä raportoimaan toiminnastaan ja veroistaan maakohtaisesti veroviranomaisille. Tämä on tärkeää, jotta voimme pärjätä taistelussa harmaata taloutta ja verovälttelyä vastaan. On arvioitu, että EU-maat menettävät harmaan talouden ja verovälttelyn vuoksi jopa 1 000 miljardia euroa vuosittain, ja Suomessa tuon summan arvellaan liikkuvan noin 10–14 miljardin luokassa, joka vastaa 5:tä prosenttia maamme bruttokansantuotteesta. Kuten kaikki tiedämme, näille rahoille olisi varmasti käyttöä, jotta saamme säilytettyä hyvinvointiyhteiskunnan ja taattua riittävät palvelut kansalaisillemme.

Ei kuitenkaan riitä, että tiedot raportoidaan vain veroviranomaisille. Nämä tiedot tulee tehdä julkisiksi, jotta ne ovat myös päättäjien, kansalaisten ja toimittajien saatavilla. Suomen tulisikin sisällyttää nyt käsittelyssä olevaan lakiin, että maakohtaiset veroraportit julkaistaan. Näin on toimittu Isossa-Britanniassa, jossa kansalliseen lainsäädäntöön on lisätty

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

valtiolle mahdollisuus julkaista raportit. On myös hyvä huomata, että tästä julkaisemisesta ei syntyisi yrityksille mitään lisäkustannuksia.

Kun tätä lakia valmisteltiin, pyydettiin lausuntoja ainoastaan elinkeinoelämältä. Onkin tärkeää, että kun lakiesitys jatkaa valiokuntaan käsittelyyn, niin valiokunta kuulee myös kansalaisjärjestöjä ja viranomaisia, jotka toimivat harmaan talouden ja verovälttelyn kitkemiseksi.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 144/2016 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalainojen korkotuesta annetun lain, aravalain ja avustuksista erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 155/2016 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Keskustelu

15.58 **Ari Torniainen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Noin puolet kaikista Suomen vuokra-asunnoista on valtion tuella rahoitettuja, ja niiden osuus on merkittävin etenkin suurissa kaupungeissa. Etenkin kohtuuhintaisista vuokra-asunnoista on pulaa varsinkin täällä pääkaupunkiseudulla ja suurissa kaupungeissa muuallakin Suomessa. Siksi on hyvä, että hallitus aktiivisesti hakee ja luo edellytyksiä asuntorakentamisen lisäämiseksi koko Suomessa. Rakentaminen ja asuntorakentaminen lisäävät myös työllisyyttä, ja työllisyyden lisääminen on hallituksen tärkeä kärkihanke. Työllisyyttä on saatava Suomessa paremmaksi.

Tällä hallituksen esityksellä muutetaan yleishyödyllisyssäännöksiä, jotka nykyään rajoittavat aivan liian paljon valtion tukemia vuokra- ja asumisoikeusasuntoja omistavien yhteisöjen toimintaa. Esityksen mukaan jatkossa yleishyödyllistä toimintaa koskevat vaatimukset toteutettaisiin hankekohtaisesti, ei siis niin kuin nykyään, ja muutoksella lisättäisiin toimijoiden kiinnostusta valtion tukemaa vuokra-asuntotuotantoa kohtaan. Jotta voitaisiin taata valtion tuen kohdentuminen asukkaille ja valtion riskien hallinta, korkotukilai-

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

nan saajien olisi kuitenkin jatkossakin luonnollisesti täytettävä tietyt edellytykset esimerkiksi pitkäjänteisen vuokraustoiminnan harjoittamisesta ja yhteisön vakavaraisuudesta.

Tämä hallituksen esitys on erinomainen, ja tässäkin yhteydessä haluan vielä tuoda esille ne monet hallituksen toimet, jotka ovat jo lisäämässä rakentamista ja asuntotuotantoa muutenkin.

16.00 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys tuskin vaikuttaa juuri lainkaan asuntojen rakentamiseen. Tästä ei myöskään todennäköisesti mitään suurta haittaa ole. En itse usko, että uusia rakentajia tämän pohjalta tulee. Me tarvitsemme muunlaisia toimia. Olen ymmärtänyt, että hallituksessa on ymmärretty, että se asuntopolitiikka, jolla aloitettiin, ei tuota tuloksia, koska nyt ollaan perumassa sitä, että nostettiin tuo pitkän korkotuen omavastuu 3,4 prosenttiin. Nyt sitä ollaan vähentämässä 1,7 prosenttiin. Olisi hyvä, että se menisi sinne 1 prosenttiin, koska tällaisella korkotasolla vasta olisi merkitystä siihen, että näitä kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja todella rakennettaisiin.

Oli aivan erinomaista, että eduskunta yksimielisesti lausui hallitukselle siitä, että tätä pitkää korkotukea pitää kehittää. Sen lainojen maksun takapainoisuutta pitää muuttaa niin, että tuo vuokrataso ja korjausmahdollisuudet koko vuokratalon elinajan pysyvät kohtuullisina, siis vuokrataso kohtuullisena ja korjausmahdollisuudet hyvinä.

Eli hieman on edistystä tässä hallituksen asuntopolitiikassa tapahtunut, ja se on hyvä asia. Tästä voimme yhdessä vielä ympäristövaliokunnassa kehittää asiaa eteenpäin.

16.02 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä kuulla, että SDP:nkin suunnalta tätä hallituksen esitystä pidetään hyvänä. Tämän hyvä asia on nimenomaan se, että nyt yleishyödyllistä toimintaa koskevat vaatimukset muutetaan hankekohtaisiksi, etteivät ne ole yleisiä. Tämä nytten todennäköisesti lisää kiinnostusta nimenomaan valtion tukemaa vuokra-asuntotuotantoa kohtaan, joka on valitettavasti ollut hiipumassa viime vuosina, koska siihen ei ole ollut keinoja, jotka olisivat ratkaisseet, että pystytään rakentamaan myöskin tuottavasti.

16.02 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Sanoin, että tämä ei ole hyvä eikä huono, koska en usko, että tällä on juurikaan vaikutusta.

Mutta nyt on sanottava, että viime hallituksen aikana, kun tämä omavastuukorko oli yhden prosentin, niin viime vuonna, jolloin siis rakennettiin edellisen hallituksen budjetin pohjalta, päästiin erittäin hyvään tulokseen, 8 600 asuntoon. Ja ymmärsin, että nyt kun tämä taittui tässä tämän vuoden aikana, niin nyt sitten hallituksessa huomattiin, että otetaan käyttöön niitä samoja menetelmiä, jotka edellisen hallituksen listalla olivat asuntotuotannon voimistamiseksi. Ja tätä pidän hyvänä, että ei jääräpäisesti mennä sitä linjaa, joka ikään kuin oli omaksuttu, vaan katsotaan, että saadaan aikaan parempia tuloksia.

Sen sijaan olen edelleenkin erittäin huolissani siitä, että tämä 10 vuoden korkotukimalli on käytössä ja siihen satsataan hyvin vahvasti. Uskon, että tässä eduskunnassa löytyy tahtoa siihen, että kehitämme tätä järjestelmää niin, että tämä lyhyt korkotuki ei syö mahdollisuuksia tältä pitkältä korkotuelta.

16.04 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Myller omassa puheenvuorossaan viittasi tähän lyhyeen, 10 vuoden korkotukimalliin. Pitää muistaa, että viime eduskuntakaudella silloinen hallitus, jonka muun muassa asuntomi-

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

nisteri muistaakseni oli SDP:stä, oli tuomassa eduskuntaan sitä lyhyttä korkotukimallia tai välimallia silloin, mutta jostain syystä se ei tullut tänne eduskuntaan. Nykyinen hallitus on sitten tuonut tämän 10 vuoden korkotukimallin, ja eduskunta on myöskin päättänyt kesällä — laki on nytten astunut 1.8. voimaan — että kehitetään ja etsitään myöskin malleja sen 40 vuoden korkotukimallin kehittämiseksi edelleen. Että molempia malleja pyritään kehittämään.

16.05 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! No niin, edustaja Torniainen sanoi, että oli tuomassa mutta ei tuonut, ja se johtui siitä, että ei arvioitu, että sillä mallilla voidaan rakentaa aidosti kohtuuhintaisia asuntoja. Ne ovat liian kalliita asuntoja, ne ovat liian lyhyen aikaa vuokratyössä ja ne mahdollistavat myös ikään kuin tällaisen välistävedon, ja siihen ei sosialidemokraattien mielestä yhtään yhteiskunnan rahaa voi laittaa kiinni. Mutta olen todella tyytyväinen siihen, että yhdessä, yksituumaisesti ympäristövaliokunnassa ja sitten myös täällä salissa hyväksyttiin se, että tätä pitkää korkotukea kehitetään. Ja nyt jäämmä odottamaan, että sieltä tulee hyvät esitykset, joitten pohjalta suomalaista asuntopolitiikkaa ja ihmisten mahdollisuutta asua parannetaan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kirkkolain 6 luvun muuttamisesta ja evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain 19 §:n kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 160/2016 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskustelu

16.06 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys liittyy vuoden 2017 eläkelakimuutoksiin, ja tällä esityksellä ehdotetaan kirkkolakia muutettavaksi siten, että seurakunnan, seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin ja Kirkkohallituksen viranhaltijan eroamiskäytäntö nostetaan asteittain nykyisestä 68 vuodesta 70 vuoteen. Tämä muutos vastaa vuoden 2017 alussa voimaan tulevia työeläkelakien muutoksia, joilla nostetaan eläkeikää ja ikää, johon asti eläkettä karttuu. Vastaavat muutokset on tehty työsopimuslakiin, kunnallisesta viranhaltijasta annettuun lakiin ja valtion virkamieslakiin.

Tämä esitys parantaisi viranhaltijoiden oikeudellista asemaa sekä edistäisi viranhaltijoiden ja työsopimussuhteessa olevien yhdenvertaista kohtelua. Esitys on kirkolliskokouksen ehdotuksen mukainen, ja kirkolliskokoukselle esitys valmisteltiin Kirkkohallituksessa, ja asiasta on myös neuvoteltu kirkon pääsopijajärjestöjen kanssa. Eli esitys on kannatettava.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi energiatehokkuuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 162/2016 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

16.08 **Reijo Hongisto ps:** Arvoisa herra puhemies! Esityksellä on tarkoitus panna täytäntöön energiatehokkuusdirektiivin artikla, eli käsky käy jälleen Brysselistä. Taustalla kummittelevat Euroopan komission Suomelle antamassaan lausunnossa esille tuomat lisävaatimet. Lakia täydennettäisiin myös eräiden energiatehokkuusdirektiivin määritelmien osalta. Tavoite on hyvä ja ylevä, eli tarkoitus on vahvistaa julkisen sektorin esimerkillistä roolia energiatehokkuuden edistäjänä. Säätelyn sujuvoittamiseksi lakiin ehdotetaan myös joitakin teknisiä muutoksia.

Kuten sanoin, tavoite on hyvä, mutta kolikolla on tässäkin tapauksessa myös se pimeämpi puolensa. Nopeasti tulkittuna ja kärkevästi sanottuna direktiivi vaatii rakentamaan termospulloja, joissa asuminen aiheuttaa sisäilmaongelmia ja homesairauksia — vaikka sellaisia ei juuri mediassa käydyn keskustelun ja selvitysten perusteella taida olla edes olemassa. Vaarana on, että ihmisiä sairastuu erilaisiin hengityselinsairauksiin ja sairauspoissolopäivät heikentävät maamme alhaista kilpailukykyä.

Arvoisa puhemies! Peräänkuulutan tässä yhteydessä kotimaisen puu- ja tiilirakentamisen uusrenessanssia sellu- ja pellavaeristeillä, itselämpöä ja itsehomehtuvien uusteknologioiden sijasta. Terveellisempää asumista, vaikka asumiseen täällä Peräpohjolassa hie-
man enemmän energiaa kuluiisikin. — Kiitoksia.

16.10 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Hongiston puheenvuoro oli hyvä, ja haluan nostaa siitä esille juurikin tämän energiatehokkuuden parantamisen toisen puolen eli kääntöpuolen ja sisäilmaongelmat ja homeongelmat ja sitä myötä ihmisten sairastumisen. On hyvin tärkeää, että ylläpidämme keskustelua siitä, mitä energiatehokkuudella myös voidaan saada aikaiseksi, jos se tehdään väärin tai huonosti. Kyllä liian tiiviit talot ovat loppupelissä kuitenkin ongelma niissä kysymyksissä, kun ihmiset kertovat, että miksi kodissa on sisäilmaongelmia tai jopa homeita. Sisäilmaongelmat ovat hyvin vakava asia Suomessa, ja on tärkeää, että tämänkin esityksen käsittelyssä kuullaan asiantuntijoita ja myös otetaan osaa tähän keskusteluun.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 163/2016 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

16.11 **Lea Mäkipää ps:** Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on mielestäni perusteltu, koska vanhemmuuden kustannukset ohjautuvat pääosin naispuolisen työntekijän työnantajalle ja tämä aiheuttaa sen, että nuoret, synnytysikäiset naiset ajautuvat pysyvien työpaikkojen sijaan usein pätkätoihiin. Tästä syystä heidän työuraansa muodostuu vanhemmuudesta johtuen aukkoja, mikä näkyy myöhemmin esimerkiksi matalampana eläketasona kuin miehillä.

Esityksen mukaan naispuolisen työntekijän perhevapaista aiheutuvia vanhemmuuden kustannuksia tasattaisiin työnantajalle maksettavalla 2 500 euron kertakorvauksella, ja se hän ei ole sitten veronalaista tuloa. Uudistuksesta aiheutuvat kustannukset rahoitettaisiin työtulovakuutuksista työnantajien rahoittamalla vakuutusmaksuosuudella. Tavoite jakaa vanhemmuuden kustannuksista yrityksille aiheutuvaa rahoitusvastuuta tasaisemmin kaikkien työnantajien kesken, ja se on perusteltua.

Korvauksen saamisen edellytyksenä olisi, että työsuhte työntekijään on kestänyt vähintään kolme kuukautta ennen äitiysrahakauden alkua ja että se perustuu vähintään vuodeksi tehtyyn työsopimukseen. Lisäksi edellytettäisiin, että työntekijän työajan on äitiys- tai adoptioäidin vanhempainrahakauden alkaessa oltava vähintään 80 prosenttia alan kokoaikaisen työntekijän säännöllisestä työajasta. Vastaavasti korvausta maksettaisiin adoptioäidin työnantajalle tämän maksaessa palkkaa vanhempainrahakaudella.

Esitys perustuu hallituksen kustannuskilpailukykyä vahvistaviin toimiin. Uudistuksen tavoitteena on osaltaan tukea Suomen kilpailukykyä edistämällä naisvaltaisten yritysten työllistämistä ja kasvua. Maamme kaikista yrityksistä lähes 100 prosenttia on pieniä ja keskikokoisia eli alle 250 henkilöä työllistäviä yrityksiä. Yksityisen sektorin henkilöstöstä nämä yritykset työllistävät 65 prosenttia ja tekevät yli puolet yritysten yhteenlasketusta liikevaihdosta. Pk-yritysten merkitys kansantaloudelle on erittäin tärkeä.

Varsinkin pienelle yritykselle vanhemmuuden kustannukset ovat valtava rasite. Yhden vauvan on katsottu maksavan työntekijän keskimääräisestä kuukausipalkasta laskettuna äidin työnantajalle noin 17 000 euroa. Kolme keskeisintä kuluerää ovat raskaudenaikaiset sairauspoissaolot, äitiyslomalla kertyvät lomarahat sekä sairaan lapsen hoitokulut. Tämän on katsottu olevan iso tulppa nuorten naisten työllistymiselle ja rasite naisvaltaisille aloille ja pienyrittäjille henkilökunnan palkkaamisessa.

Tämä uudistus on ollut asia, jota myös Perussuomalaiset Naiset on ajanut vuosia ja jopa vuosikymmeniä. Uudistus on oikea askel naisten tasa-arvoisempaan asemaan työmarkkinoilla ja helpotus varsinkin naisvaltaisten alojen pienyrittäjille. Suomen Yrittäjänäisten

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

vaikuttamistyön kärkitavoitteisiin on kuluvana vuonna kuulunut vanhempainvapaakulujen tasaaminen yhteisvastuullisesti ja laajalta veropohjalta. Suomen Yrittäjien mukaan tavoite jakaa vanhemmuuden kustannuksista yrityksille aiheutuvaa rahoitusvastuuta tasaisemmin kaikkien työnantajien kesken on oikea, mutta Yrittäjät toivovat rahoituspohjaa edelleen laajennettavaksi. Maan talouden kannalta työllisyyden edistäminen on erityisen tärkeää, ja siksi kaikki tavat helpottaa yritysten toimintaedellytyksiä ovat tervetulleita.

Minua jäi askarruttamaan, että tämä uudistus ei käsittäkseni koske naisyrittäjää, joka joutuu esimerkiksi palkkaamaan sijaisen oman äitiys- tai vanhempainvapaan ajaksi. Vastaavanlainen korvaus yrittäjän vanhemmuudesta johtuviin kuluihin olisi omiaan edistämään ja rohkaisemaan nuoria naisia myös yrittäjyyteen.

Tämä hallituksen esitys käsittäisi noin 30 000 työnantajaa, ja kustannukset olisivat suunnilleen 75 miljoonaa euroa.

16.16 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tällä hallituksen esityksellä parannetaan naisten tasa-arvoista kohtelua, edistetään työllistymistä, ehdotetaan naispuolisen työntekijän perhevapaista työnantajille aiheutuvia vanhemmuuden kustannuksia tasattavaksi 2 500 euron kertakorvauksella. Tämä tuki ehdotetaan maksettavaksi työnantajille, jotka maksavat työ- tai virkaehtosopimuksen taikka työsopimuksen perusteella palkkaa vähintään yhdeltä kuukaudelta äitiysrahakauden aikana.

Tämä hallituksen esitys on erittäin hyvä. Se tasaa työnantajien välillä äitiyden kustannuksia, se joustavoittaa työmarkkinoita, mahdollistaa tosiasiallisen yhdenvertaisuuden työmarkkinoilla, rohkaisee työnantajia palkkaamaan lisää työvoimaa sukupuoleen katsomatta, ja tällä on hyvin painava yhteiskunnallinen intressi, sillä tämä edistää jo sanomaani yhdenvertaisuutta.

Tässä esityksessä kerrotaan tästä kertakorvauksesta, joka rahoitetaan työnantajien sairausvakuutusmaksulla, eli se ei vaikuta valtion menoihin. Mielestäni tämä esitys on juuri se, mitä Perussuomalaiset Naiset on ajanut, mitä Yrittäjänaiset on ajanut, mitä naiset ja äidit ovat aina haaveilleet ajettavaksi, ja nyt se on totta. Naisyrittäjän tyttärenä tietysti kannatan tätä erittäin paljon.

16.17 Heli Järvinen vihr: Arvoisa puhemies! Edelleenkin Suomessa naisen euro on noin 83 senttiä ja naisen eläke-euro vain 75 senttiä. Monissa selvityksissä on todettu, että yksi suurimmista syistä on se, että nainen viettää lastensa kanssa paljon pidempiä aikajaksoja kuin perheen isä. Osasyyn tähän problematiikkaan on se, että työnantajat eivät suosi isien vanhemmuudenvapaita, johtuen siitä että kustannukset työnantajille ovat edelleenkin niin kovat.

Näitä kustannuksia kertyy oikeastaan kolmesta asiasta. Ensinnäkin ovat raskauden aiheuttamien poissaolojen kulut, ja uskokaa tai älkää: me elämme vuotta 2016, mutta edelleenkin kukaan tässä maassa ei tiedä, kuinka paljon raskaudenaikaisista poissaoloista on sellaisia, joihin syypää tai ainakin vahva vaikutin on ollut nimenomaan raskaus. Kaikki raskaudenaikaiset poissaolot menevät yhteen pussiin, jossa on niin kausi-influenssat, niin käden katkeamiset kuin se, että joutuu raskauspohoinvoinnin takia olemaan poissa töistä. Juuri tähän kohtaan on nyt helppo vaikuttaa, sillä eduskunnan naisverkosto on tehnyt toimenpidealoitteen, joka ei maksa mitään ja joka ei ole millään tavalla poliittinen mutta jonka avulla halutaan selvittää se, kuinka paljon aidosti raskaudesta aiheutuvia poissaoloja

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

meillä on. Tämä vain siksi, että tulevaisuudessa, kun teemme päätöksiä, pystyisimme tekemään päätökset pohjautuen tietoon eikä luuloon, kuten tähän asti vielä tehdään.

No näitä vanhemmuuden kustannuksia aiheutuu tietysti runsaasti siltä ajalta, kun vauva on pieni. Äitiys- ja vanhempainvapaasta koituvia palkkakuluja ja lomapalkkakuluja korvataan Kelan toimesta äidin työntantajalle, mutta vain osittain. Yhteensä edelleenkin keskivertopalkan tienaavasta äidistä jää työntantajalle kuluja äitiys- ja vanhempainvapaan ajalta noin 7 000 euroa. Kun mukaan lasketaan vielä sairaan alle 10-vuotiaan lapsen hoitokulut, tämä kokonaispotti näistä kolmesta alueesta on yhteensä 17 570 euroa — tämä rahasumma siis keskivertopalkkaa saavan naisen osalta, ja tämä keskivertopalkka, jonka pohjalta laskelma on tehty, on 3 300 euroa kuukaudessa.

Suomen Yrittäjänaiset on yhdessä Suomen Yrittäjien kanssa tehnyt laajan kyselyn, johon vastasi noin 1 000 yrittäjää, siitä, kuinka paljon sairaan alle 10-vuotiaan lapsen kanssa ollaan kotona. Tämän tutkimuksen ja selvityksen lopputulema oli se, että selkeä keskiarvo oli 5 päivää per lapsi. Itse kahden kohtuullisen terveen kakaran äitinä voin pitää tätä hyvin maltillisena summana ja määränä, koska kun huomioidaan kausi-influenssat, vatsataudit, rokot ja niin edelleen, 5 päivää vuodessa ei ole mitenkään ylimitoitettu arvio, mutta korostan edelleenkin: tätäkään lukua kukaan ei tarkasti tiedä, tämä on vain arvio. Ruotsissa nämä kaikki luvut ovat tarkasti selvillä, ja Ruotsissa muuten myös kaikki kulut 100-prosenttisesti työntantajalle korvataan. Se on tietysti sitten se seuraava iso tavoite.

On todella hienoa, että tässä ajassa hallitus ottaa tämän askeleen ja maksaa 2 500 euroa vauvarahaa jokaisen synnyttävän äidin työntantajalle. Tämä on mielestäni todella hieno ele tilanteessa, joka ei taloudellisesti ole helppo. Mutta meillä on olemassa esimerkkinä Ruotsin malli, josta meidän Suomessakin tulisi ottaa oppia. Ruotsissa käytäntö on siis se, että siellä kaikki nämä kulut, joista nytkin on puhuttu — niin raskauden aiheuttamat poissaolot ja äitiys- ja vanhempainvapaasta koituvat palkka- ja lomapalkkakulut kuin myös sairaan alle 10-vuotiaan lapsen hoitokulut — maksetaan yhteisvastuullisesti. Ne rahat kerätään sosiaalivakuutusmaksujen yhteydessä niin työntekijöiltä kuin työntantajiltakin. Ja uskokaa tai älkää, kaikki, niin työntantajajärjestöt kuin työntekijäjärjestöt, pitävät sitä Ruotsissa hyvin reiluna tapana. Yhdessä sen toimen kanssa, että isille on räätälöity vanhempainvapaista kolmasosa, se on myöskin saanut aikaan Ruotsissa sen, että isät pitävät vanhempainvapaista noin 25 prosenttia, mikä on varmastikin maailman huippuluku ja taitaa olla myöskin aika lähellä sitä maksimaalista lukua sen takia, että äiti on kuitenkin se, joka edelleenkin imettää vauvan. Kun sitä verrataan esimerkiksi Suomen lukuun — siihen, että Suomessa reilusti alle 10 prosenttia vanhempainvapaista on isien pitämiä — on ero huikea, ja ilman muuta haluamme tavoitella sitä samaa tilannetta täällä Suomessa, mikä Ruotsissa jo on.

Ruotsin malli tulee toimimaan hyvänä esimerkkinä jatkossa myös meille, mutta iso kiitos hallitukselle tästä 2 500 euron vauvarahasta. Lisäksi kannattaa muistaa, että meille on esitetty myöskin erilaisia malleja perhevapaiksi. Olen iloinen siitä, että SAK:n esittelemä malli on saanut kannatusta yli puoluerajojen. Se on hyvin poikkeuksellinen malli ensinnäkin siinä, että se kannustaa isiä perhevapailla, se helpottaa perheen ja työn yhteensovittamista ja tekee nykyjärjestelmästä joustavamman, mutta ennen kaikkea se ei myöskään lisää kustannuksia nykytilanteesta, ja sen takia se malli kannattaa ottaa vakavasti.

16.24 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Pääministeri Juha Sipilä 8.3.2015 naistenpäivänä esitti keskustan aloitteena, että 2 500 euroa voitaisiin myöntää kertakorvauksena äidin työntantajalle. Nyt tämä hallituksen esitys on täällä salissa, ja olen siitä to-

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

della iloinen, että ollaan päästy tähän asti. Tämä on tärkeä askel oikeaan suuntaan kohti tasa-arvoisempaa Suomea.

Erinomaista tässä esityksessä on se, että tässä huomioidaan sekä biologinen että adoptioäiti, molemmat voivat sen saada. Vanhemmuuden kustannusten jakautuminen edistää selvästi tasa-arvoisempaa naisten kohtelua työelämässä, työllistymistä ja myös jopa työsuojelun pituutta. Tämä edistää pienten, erityisesti naisvaltaisten yritysten mahdollisuutta palkata uusia työntekijöitä.

Kuten tässä aikaisemmissa puheenvuoroissa on kuultu, niin on selvää, että meidän perhevapaajärjestelmämme ei ole enää tämän hetken mukainen, niin paljon on erilaisia perhetilanteita olemassa Suomessakin. Uudistustarpeet ovat todella selkeitä, ja tämä uudistus täytyy tehdä varmasti pidemmällä aikavälillä. Sen tavoitteena täytyy olla nimenomaan selkeys, joustavuus ja se, että erilaiset perheiden tilanteet erilaisissa kombinaatioissa otetaan huomioon aina, joten tässä meillä riittää valtavasti työtä vielä, mutta tämä on hyvä askel oikeaan suuntaan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan, jolle työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

14. Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomus eduskunnalle toiminnastaan 2016 valtiopäiville

Kertomus K 17/2016 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi turvallisuus selvityslain ja kansainvälisistä tietoturvaselvitysoikeuksista annetun lain 20 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 122/2016 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 14/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 14/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

16.27 Juho Eerola ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyseessä tosiaan on hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi turvallisuus selvityslain ja kansainvälisistä tietoturvaselvitysoikeuksista annetun lain 20 a §:n muuttamisesta.

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

Hallituksen esityksessä siis ehdotetaan muutettavaksi tätä turvallisuus selvityslakia sillä tavoin, että suojelupoliisista tulisi sisäministeriön hallinnonalalla ainoa toimivaltainen viranomainen tässä turvallisuus selvitysten laatimisessa. Lisäksi tätä lakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että poikkeus turvallisuus selvityksen maksullisuudesta ei enää koskisi sisäministeriön hallinnonalan viranomaisia taikka sitten oppilaitoksen hakemusta. Lakiin ehdotetaan tehtäväksi myös eräitä teknisiä tarkennuksia.

Myös kansainvälisistä tietoturvaluus selvitysoitteista annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi muutoksenhakua koskeva eräänlainen teknisluontoinen muutos.

Nämä ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan tammikuun alusta 2017.

Korostettakoon, että hallintovaliokunta ehdottaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina ja tekee sen yksimielisesti.

Eli vielä kerran: Kaikki sisäministeriön hallinnonalan turvallisuus selvitykset ehdotetaan tämän myötä keskitettäväksi suojelupoliisiin tehtäväksi. Meidän valiokunnalle esitetyn selvityksen perusteella vuoden 2016 alusta hallinnollisella määräyksellä toteutetulla turvallisuus selvitysten keskittämisellä suojelupoliisille on jo nyt, tätä ennenkin siis, saavutettu merkittäviä etuja kansalaisten ja turvallisuus selvityksen hakijaorganisaatioiden yhdenvertaisessa kohtelussa.

Mitä tämä sitten tarkoittaa turvallisuus selvitysten maksullisuuteen liittyen? Ehdotettu muutos tarkoittaa käytännössä sitä, että suojelupoliisin tekemät turvallisuus selvitykset ovat jatkossa maksullisia myös silloin, kun turvallisuus selvityksen hakijana on sisäministeriön hallinnonalan toinen viranomainen. Tällä ehdotetulla muutoksella voidaan osaltaan vähentää hallinnon sisäisiä turvallisuus selvityksiä ja näin ollen myös niistä aiheutuvia kustannuksia. Samalla valiokunta kuitenkin korostaa, että turvallisuus selvitysrekisterin käyttöön oikeutettujen henkilöiden määrä tulee pitää rajoitettuna. Valiokunta myös kiirehtii rekisterin käyttöönottoa.

Arvoisa puhemies! Täällä kun ei ole ketään edustajia enää kuuntelemaassa, päätän esitykseni tähän.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 122/2016 vp sisältyvien 1.—2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydensuojelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 124/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 15/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 124/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 91/2016 vp

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työntekijän eläkelain, julkisten alojen eläkelain, työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain ja eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 130/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 16/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 130/2016 vp sisältyvien 1.-6. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

18. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 29.9.2016 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 16.32.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola